

ΚΟΝΙΤΣΑ

21 ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ. ΤΕΥΧΟΣ 21 ΔΡΧ. 80
ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Οι φωτιές	225
Εκπαιδευτικά 1 .... Ι.Τ.	226
Εκπαιδευτικά 2 ... Κ.Τ.	227
Μαθητικές κατασκηνώσεις Ι.Τ.	228
Το παζαρόπουλο, Χριστόδουλου Χρηστίδη	229
Δοξασμένη κοιλάδα, Ηλία Ε. Παπαζήση	231
Σύλλογος γυναικών, Άννα Στράτου	233
Αποκάλυψη μνημείου	233
Ποίημα, Λάμπρου Βλάχου	237
Τα παλιά γεφύρια, Σ. Τουφίδη	238
Δροσοπηγή και το γεφύρι Θ. Ζιώγα	240
Μοναστηριώτικο πανηγύρι Ιωάννα Στρατσιάνη	244
Ασημοχωρίτικες Αθήνας, Α. Νικολάου	244
Νέα Μελισσόπετρας ... Β.Ν.	245
Κεφαλοχώρι (ανταπόκριση) Σ. Φασούλη	246
Αριστοκλής Πύρρος Σ. Αναγνωστόπουλου	248
Βιβλιοπαρουσίαση ... Ι.Τ.	249
Αρχείο Κόνιτσας, Α. Ευθυμίου	250
Σχόλια	251
Ειδήσεις	253
Κοινωνικά	255
Συνδρομές	256

Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος
Τσούβαλη Κατερίνα

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το Νόμο:

Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100 .
Τηλ. (0655)
22.464 — 22.212

Το εξώφυλλο επιμελήθηκε
ο ζωγράφος Ζήκος Δέδος

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ 500
Εξωτερικού, Δολ. U.S.A. 20. Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη,
ή στο βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725

Οι φωτιές

Τα τελευταία χρόνια οι πυρκαϊές στα δάση μας έχουν πάρει μορφή επιδημίας.

Τους θερινούς μήνες όλη η χώρα ζει με τον εφιάλτη της φωτιάς από τη μιαν άκρη ως την άλλη.

Και στην περιοχή μας ζήσαμε φέτος έντονα την αγωνία της καταστροφικής μανίας της.

Με τις φωτιές στο Γυφτόκαμπο, στην περιοχή Καλπακιού, στη χαράδρα Αώου και την «Μαρία» (ελληνοαλβανικά σύνορα) είδαμε άμεσα την απειλή με τα δυσάρεστα επακόλουθά της.

Το περιοδικό μας στο θέμα αυτό, καθώς και σε καθετί που σχετίζεται με τη φύση, έχει ιδιαίτερη ευαισθησία και πάντα θα είναι συμπαραστάτης εκείνων των φορέων που ενδιαφέρονται γι' αυτή (τη φύση).

Για τις φωτιές, το Δασαρχείο είναι σε επιφυλακή το καλοκαίρι και έπραξε ό,τι μπόρεσε στις συγκριμένες περιπτώσεις στο χώρο μας μαζί με άλλους πολίτες και την υποστήριξη των αεροπλάνων. Σ' αυτά προσθέτουμε και τη φροντίδα του ίδιου του προϊσταμένου των εθνικών δρυμών. Νομίζουμε όμως ότι στο άμεσο μέλλον πρέπει να ληφθούν επιπρόσθετα μέτρα κυρίως στην κατεύθυνση της πρόληψης και έγκαιρης κατάσβεσης, γιατί όταν φουντώνει μια φωτιά είναι πολύ δύσκολο το σβήσιμό της και με εκατοντάδες ανθρώπους. Εκτός τούτου είναι και έργο δαπανηρό.

Πρέπει, λοιπόν, οι αρμόδιες υπηρεσίες (Υπουργείο και υπηρεσίες) να ρίξουν το μεγαλύτερο βάρος της δραστηριότητάς τους στο «προλαμβάνειν παρά στο θεραπεύειν».

Εμείς προτείνουμε τα εξής μέτρα: Σε τοπικό επίπεδο, δραστηριοποίηση της δασικής υπηρεσίας με τη συνεργασία της Αυτοδιοίκησης και όλων

Η φωτιά κοντά στο Στόμιο

των φορέων (εθελοντικών ομάδων πολιτών) για την πρόληψη και κεραυνοβόλα καταστολή του κακού, όταν και όπου συμβεί.

Σε γενικό επίπεδο, προτείνουμε στο αρμόδιο Υπουργείο: α' την προμήθεια ειδικών βυτιοφόρων ελικοπτέρων που θα είναι εφοδιασμένα με αντλίες να προμηθεύονται νερό σ' οποιοδήποτε σημείο (ποτάμι, λίμνη κ.α) ώστε να μπορούν σε ελάχιστο χρονικό διάστημα, να επεμβαίνουν στα πιο δυσπρόσιτα μέρη, για το σβήσιμο της φωτιάς.

β' Κινητοποίηση ενός αριθμού στρατιωτών κατά τους θερινούς μήνες, σ' επίκαιρα σημεία των βουνών μας με ασυρμάτους, να φυλάνε και να ειδοποιούν έγκαιρα τις υπηρεσίες για κάθε εστία που θα παρουσιάζεται, ώστε με τη συντονισμένη οργάνωση και επέμβαση στρατιωτικών, πολιτών, αεροπλάνων και ελικοπτέρων να προλαβαίνεται το κακό στη γέννησή του.

* Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε όλοι οι πολίτες αυτής της χώρας, ότι βρισκόμαστε σ' εμπόλεμη κατάσταση μ' ένα φοβερό, ύπουλο κι αδυσώπητο εχθρό και πρέπει να τον αντιμετωπίσουμε με γενική κινητοποίηση όλων των δυνάμεων μας, αν θέλουμε να μη γίνει η χώρα μας Χιροσίμα...

Από επίσημα και ανεπίσημα χείλη, ακούμε καθημερινά ότι η παιδεία αποτελεί προτεραιότητα και ότι για την προαγωγή της αξίζει να υπάρξουν οικονομικές θυσίες. Και επειδή η παιδεία είναι μια έννοια πολύ πλατιά εμείς θα περιοριστούμε στην εκπαίδευση.

Πού βαδίζουν τα εκπαιδευτικά μας πράγματα; Είναι γεγονός πως η πραγματικότητα πολύ απέχει από τα λόγια, τις ευχές και τις επιθυμίες. Μιλάμε για δωρεάν παιδεία. Πόσο όμως, «δωρεάν» είναι η παιδεία; Μιλάμε για ίσες ευκαιρίες. Συμβαίνει όμως, στ' αλήθεια κάτι τέτοιο;

Η λύση, ασφαλώς, του εκπαιδευτικού προβλήματος δεν είναι εύκολη υπόθεση. Μπροστά στην τριπλή έκρηξη: του σπουδαστικού πληθυσμού, του σχολικού χρόνου (επιμήκυνση) και την επιστημονική, τα περιθώρια στενεύουν και κάθε πράξη, που δεν στηρίζεται σε σύγχρονα δεδομένα και δεν αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης, σωστά προγραμματισμένης προσπάθειας, είναι καταδικασμένη σε αποτυχία.

Με τα παραπάνω δεν ισχυριζόμαστε ότι δεν έχουν γίνει βήματα προόδου. Στην Πρωτοβάθμια ιδίως εκπαίδευση η διαφορά σε σχέση με το παρελθόν είναι σημαντικότερη, αλλά δεν αρκεί. Ζούμε σε μια εποχή αλμάτων και το μέλλον μόνον με άλματα θα το κατακτήσουμε.

Αψευδής μάρτυρας της παρακμής της δημόσιας εκπαίδευσης - κυρίως της τριτοβάθμιας αλλά και της δευτεροβάθμιας - αποτελεί η ακμή των φροντιστηρίων. Τεράστια ποσά δαπανώνται κάθε χρόνο σε ένα φαύλο κύκλο παραοικονομίας. Έτσι η δωρεάν παιδεία πάει περίπατο και ακόμη πιο μακριά πηγαίνει το όραμα για ίσες ευκαιρίες.

Αν μιλούσαμε για φροντιστηριακό παροξυσμό δε θα υπερβάλαμε. Τι να πει κανείς όταν βλέπει αριστούχους με εισαγωγικά και μη, να κάνουν πολύωρα φροντιστηριακά μαθήματα ατομικά ή ομαδικά, από τις πρώτες κιόλας τάξεις του γυμνασίου;

Το χειρότερο δέ όλων είναι το εξής:

Κατά τις καλοκαιρινές διακοπές πολλοί μαθητές κάνουν φροντιστήριο όχι για να τα κατανοήσουν ή να εμπεδώσουν ύλη που διδάχτηκαν αλλά για να διδαχθούν ύλη της επόμενης χρονιάς. Άλλοι διδάσκονται την Ιστορία, άλλοι τα Μαθηματικά, τα Λατινικά, τα Αρχαία Ελληνικά κ.λ.π. Έτσι τη νέα σχολική χρονιά έχουμε τους αδιάφορους πλέον μαθητές για μια συγκεκριμένη περιοχή γνώσης και κατ' επέκταση φωστήρες, εφόσον την έχουν διδαχθεί, και αυτούς που έχουν μαύρα μεσάνυχτα και υφίστανται μια καταλυτική σύγκριση. Με την τακτική αυτή βολεύονται και ορισμένοι διδάσκοντες αφού με μικρή προσπάθεια μπορούν να εμφανίζουν ένα υψηλό, οπωσδήποτε δε ανεκτό, επίπεδο τάξης.

Δεν κατηγορούμε τους γονείς για την απαράδεκτη αυτή κατάσταση. Για τους περισσότερους η επιλογή του φροντιστηρίου είναι αποτέλεσμα της πρόκλησης που υφίστανται και της ανασφάλειας μπροστά στο μέλλον.

Ούτε υποστηρίζουμε την κατάργηση των φροντιστηρίων με νόμους και διατάγματα. Σε μια δημοκρατική χώρα κάτι τέτοιο αποτελεί το λιγότερο ουτοπία.

Τα φροντιστήρια θα λείψουν όταν λείψει και η αιτία που τα γέννησε. Με πιο απλά λόγια θα λείψουν όταν το επίσημο σχολείο επιτελέσει σωστά το

έργο του. Προς την κατεύθυνση αυτή η ευθύνη της πολιτείας είναι τεράστια.

Επιτέλους όσον αφορά την οικονομική παράμετρο, μια φορολογική επιβάρυνση που θα χρησίμευε και θα χρησιμοποιούνταν για ουσιαστική βελτίωση της εκπ/σης σ' όλα τα επίπεδα, κανείς δε θα την απέρριπτε εύκολα. Όσο αργούμε, η ιδέα της ιδιωτικοποίησης της εκπ/σης αποκτάει και νέους οπαδούς.

I.T.

Εκπαιδευτικά 2

Το κλίμα της αμφισβήτησης, των αντεγκλήσεων, των οξυτήτων, της αγωνίας και της προσμονής σηματοδότησε το τέλος της σχολικής χρονιάς 1987-88. Και η μικρή μας κοινωνία μέσα στο γενικό της τέλμα, δέχτηκε έντονα τις δονήσεις που προκάλεσε η πολυήμερη απεργία των καθηγητών της Μέσης εκπαίδευσης. Ανησύχησε, αναστατώθηκε, διαμαρτυρήθηκε για το χρόνο πραγματοποίησης της απεργίας. Ειπώθηκαν πολλά στις συζητήσεις που έγιναν. Άλλος μίλησε για έλλειψη συνείδησης, άλλος για κυνισμό και απληστία των καθηγητών. Δεν έλλειψαν κι εκείνοι που ενώ φραστικά δικαίωναν τον αγώνα, ενδόμυχα εύχονταν την αποτυχία του. Ούτε κι εκείνοι που έλπιζαν, μέσα από την απεργία αυτή, την ανατροπή της κυβέρνησης. Τίποτε το ξεχωριστό ό,τι λίγο-πολύ συνέβη σε κάθε μέρος της Ελλάδας. Πέρα όμως απ' αυτό, αυτός ο τόσο αμφιλεγόμενος αγώνας κατάφερε να περάσει κάποια μηνύματα στην Ελληνική κοινωνία; Είχε κάποια θετικά αποτελέσματα; Ασφαλώς δε γίνεται να περιοριστεί ο λόγος στα οικονομικά οφέλη των καθηγητών, γιατί οι τελευταίες παροχές που αποκτήθηκαν μετά από 12 ημερών απεργία το χειμώνα και 5 εβδομάδων στο τέλος της σχολικής χρονιάς, δε λύνουν το οικονομικό πρόβλημα του καθηγητή, που εξακολουθεί να τρέχει

με αγωνία πίσω από έναν τιμάρημο πρωταθλητή στον αγώνα δρόμου.

Κάποια θετικά μηνύματα υπάρχουν αλλά κάπου αλλού. Και πρώτα στο ίδιο το συνδικαλιστικό κίνημα, που όλα αυτά τα χρόνια της γενικής ύφεσης, έμοιαζε να ζει τα χρόνια της παρακμής του. Λέχθηκαν πολλά για το μάθημα συνδικαλιστικής δεοντολογίας που έδωσαν που έδωσαν οι καθηγητές. Δίδαξαν ότι το συνδικαλιστικό κίνημα διαθέτει δυναμική που με σωστούς χειρισμούς, μπορεί να οδηγήσει σε θετική πορεία τα προβλήματα της δημόσιας Εκπαίδευσης. Γιατί εκείνη είναι που νοσεί και δεν είναι τυχαίο. Αναρωτηθήκαμε ποτέ που οφείλεται η συνεχής κακοδαιμονία της; Η εύκολη απάντηση είναι: «η τεμπελιά, η μειωμένη παραγωγικότητα του εκπαιδευτικού». Αναλογίστηκε όμως κανείς ότι ο εκπαιδευτικός της δημόσιας εκπαίδευσης - πέρα από την οικονομική ανέχεια που αποτελεί το προσωπικό του πρόβλημα - είναι υποχρεωμένος να διδάξει ακόμη και σε άθλιες αίθουσες, χωρίς εποπτικά μέσα, χωρίς βιβλιοθήκες, με άθλιο φωτισμό και πολλές φορές χωρίς θέρμανση;

Μέτρο σύγκρισης για τα χάλια της Δημόσιας είναι, ως ένα σημείο, η ιδιωτική Εκπ/ση. Με καλύτερα διδασκλήρια, μεγαλύτερο εύρος σπουδών, μετεκπαιδευμένους εκπαιδευτικούς είναι έτοιμη να δεχτεί τα παιδιά των προνομιούχων οικογενειών, που έχουν τη δυνατότητα να πληρώσουν υψηλά δίδακτρα. Και εκείνοι που μπορούν είναι οι επιχειρηματίες, τα ανώτερα στελέχη της κρατικής διοίκησης, οι βουλευτές, οι υπουργοί δηλ. η ελίτ του χρήματος, οι φορείς της εξουσίας, που μ' αυτό τον τρόπο προετοιμάζουν τους διαδόχους τους. Η εξουσία στον τόπο μας είναι και θα παραμείνει εξουσία της αστικής τάξης. Οι κρατούντες λοιπόν δεν αντιμετωπίζουν ως προσωπικό το πρόβλη-

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ (Μ.Κ)

Υστερα από πέντε χρόνια ξαναλειτούργησαν οι μαθητικές κατασκηνώσεις Πηγής - Κόνιτσας. Ενθαρρυντικό στοιχείο αποτελεί η συμμετοχή μεγάλου αριθμού παιδιών.

Προς αυτή την κατεύθυνση σημαντικό, ασφαλώς, ρόλο, εκτός από τη θαυμάσια τοποθεσία στην οποία λειτουργούν οι Μ.Κ., έπαιξε το διδακτικό προσωπικό των σχολείων του νομού και ιδιαίτερα αυτοί που πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους ως στελέχη.

Όσοι επισκέφθηκαν το χώρο των Μ.Κ. έμειναν ενθουσιασμένοι από την κοινή προσπάθεια και αποτέλεσμα και από όλους εκφράστηκε η ευχή οι Μ.Κ να λειτουργήσουν σε μόνιμη πλέον βάση. Από την αρχή, όμως, πρέπει να σημειωθεί ότι κάτι τέτοιο δεν είναι εύκολο πράγμα. Πρώτα - πρώτα ένα τόσο σοβαρό ζήτημα δεν είναι σωστό να επαφίεται στον πατριωτισμό των ολίγων. Χρειάζονται σύγχρονες εγκαταστάσεις, καλή οργάνωση και, οπωσδήποτε, εμπειρία και καλά αμειβόμενα στελέχη.

Όταν πριν 35 περίπου χρόνια άρχισαν να λειτουργούν οι Μ.Κ. Πηγής - Κόνιτσας οι συνθήκες ήταν διαφορετικές. Για την εποχή εκείνη, αλλά και τα

μα του δημόσιου σχολείου. Αν δεν υπήρχε η ιδιωτική εκπ/ση και ήσαν υποχρεωμένοι να στέλνουν τα παιδιά τους στη δημόσια, τα πράγματα σίγουρα θα ήταν διαφορετικά. Όμως στα δημόσια σχολεία φοιτούν στη συντριπτική του πλειψηφία τα παιδιά του λαού. Και μη γελιόμαστε ό,τι προορίζεται για το λαό είναι υποβαθμισμένο.

Μέσα σ' αυτό το γενικό κλίμα, η απεργία μετέφερε το δεύτερο μήνυμά της: τη διάθεση των καθηγητών να αγωνιστούν για την αναβάθμιση της δημό-

μετέπειτα χρόνια, οι κτιριακές και λοιπές εγκαταστάσεις ήταν επαρκείς έως άριστες και οι ανάγκες των παιδιών διαφορετικά ιεραρχημένες.

Σήμερα, ιδιαίτερα, για τις Μαθητικές Κατασκηνώσεις ορεινών περιοχών, χρειάζεται νέος προγραμματισμός και διάθεση σοβαρών κονδυλίων. Αν αξιοποιηθούν, όπως πρέπει, οι ορεινές Μ.Κ., τότε θα αποδειχθεί περίτρανα η μεγάλη τους προσφορά. Εφόσον γίνουν νέοι κύριοι και βοηθητικοί χώροι διαβίωσης και άθλησης τότε οι Μ.Κ. Πηγής - Κόνιτσας θα μπορούν να λειτουργήσουν 3 μήνες το χρόνο.

I.T

Δημοτικά...

Με το νόμο 1566/85, για τη δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας... εκπαίδευσης, η Τοπική Αυτοδιοίκηση (Τ.Α) ως παράγοντας εκπαίδευσης, απέκτησε ουσιαστική νομοθετική κάλυψη και μπορεί πλέον να παίξει ρόλο πρωταγωνιστικό.

Θα λέγαμε μάλιστα πως η δυνατότητα παρέμβασης της κάθε δημοτικής ή κοινοτικής αρχής σε ό,τι αφορά την οργάνωση και τη λειτουργία των σχολείων αποτελεί σημαντική ευκαιρία και νέο πεδίο δραστηριοποίησης.

Η επιτυχία ή η αποτυχία στον το-

Συν σελ 23.0

σιας εκπ/σης και να ασκήσουν πιέσεις στους κυβερνητικούς παράγοντες, ώστε να πάρουν στα σοβαρά τα ζητήματα της Παιδείας.

Η αύξηση των οικονομικών παροχών για την Παιδεία, η καλύτερη οργάνωση της, ο σωστός προγραμματισμός η συνεχής συμπαράσταση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των γονέων θα φέρουν τα ποθητά αποτελέσματα που περιμένει και ελπίζει η ελληνική κοινωνία εντονότερα τώρα που μια νέα σχολική χρονιά αρχίζει.

K.T.

ΜΝΗΜΕΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥ- ΛΟΥ Ι. ΧΡΗΣΤΙΔΗ

Το παζαρόπουλο.

Μόλις ο τρύγος τελειώσει και τα στουμπισμένα σταφύλια μας μπουν στον κάδιο, άλλη κουβέντα δεν ακούς τα βράδια στα μαγαζιά και στα πεζούλια της εξώπορτας παρά για το παζαρόπουλο της Κόνιτσας.

Τα τελευταία νέα που έφερε από το Μιστράκο ο ντραγάτης του χωριού λένε πως χθές πέρασε η Σαμαρίνα και σήμερα η Φούρκα, κόσμος δηλαδή πολύς και πιο πολλά ζώα φορτωμένα με «ντέγκια» γι αυτό και το παζάρι, όπως φαίνεται, θα είναι πολύ μεγάλο φέτος.

Λεν ακόμα τότε σκοπεύουν να παν κι οι ίδιοι, τι σκέφτονταν ν' αγοράσουν ή και να πουλήσουν ίσως, κουβέντες δηλαδή όχι μόνο για να περνάει ευχάριστα η ώρα αλλά και μ' ενδιαφέρον.

Το παζάρι αυτό που για δέκα ημέρες χαρίζει στην Κόνιτσα μια δεύτερη αγορά ιδιότυπη και γραφική, μια κίνηση όμοια με την οποία του χρόνου την ίδια εποχή, στις 26 δηλαδή του Σεπτέμβρη θα ξαναδεί πάλι, είναι πολύ παλιό γιαυτό και γνωστό όχι μόνο στην επαρχία και το νομό μας αλλά και σ' όλη τη Βόρειο Ήπειρο.

Τον πυρήνα του αποτελούν οι μπαράγκες των εμπόρων από τα Γιάννενα, που είναι στημένες δεξιά κι αριστερά του κεντρικού της πόλης δρόμου και κάτω από τα μεγάλα πλατάνια, σε δημοτικό δηλαδή χώρο νοικιασμένο από το δημαρχείο.

Θα βρείς σ' αυτές λογιών λογιών υφάσματα, τσαρούχια τελατίνια κι όμορφα σαντάλια, όλα τα σκεύη του σπιτιού φτιαγμένα με καλοδουλεμένο χαλκό και μπρούντζο, γυαλικά κι ότι, άλλο βάλει ο νους σου.

Σ' άλλες πάλι όπως και στην πά-

νω απ' αυτές πλατεία απλωμένες προκλητικά τσέργες και βελέντζες, κιλίμια και στρωσίδια, δίμιτα και φανέλο, κάπες, σαλιβάρια και κάλτσες υφασμένα όλα τους στον αργαλειό με μεράκι από κάποια τεχνίτρα χρυσοχέρα Φουρκιώτισσα ή Σαμαρνιώτισσα περιμένουν τον καλό πελάτη. Μάλλινά όλα τούτα χαρίζουν στο παζαρόπουλο τη μοναδική του γραφικότητα, είναι αυτά που τραβούν τον πολύ κόσμο και παζάρι δίχως Φούρκα και Σαμαρίνα δε λογίζεται.

Κάτω από τις μπαράγκες, σ' όλα τα εκεί μεγάλα μπαϊρια, ζώα, πολλά ζώα, άλογα, μουλάρια, γαϊδουράκια, βόδια, γελάδια, γίδια και πρόβατα, απ' όλα τα χωριά της επαρχίας ως και από την Κολώνια της Βορείου Ηπείρου ακόμα, αργοσαλεύουν μασουλώντας την τροφή τους ή κοιτάζοντας αδιάφορα τα γύρω. Τα γελαδικά και γιδοπρόβατα όλα τους για πούλημα κι από τα φορτωσιάρικα άλλα για πρόσκαιρη παραμονή κι άλλα, αυτά με τη μπηγμένη στο μπροστάρι του σαμαριού τους καλαμιά καλαμποκιού, για δόσιμο.

Σ' όλα αυτά ας προσθέσουμε τα τραπεζάκια που πάνω τους οι τεχνίτες Σαμαρνιώτες έχουν αραδιάσει λογιών λογιών μαχαίρια και σουγιάδες με ομορφοστολισμένες κεράτινες ή κοκάλινες λαβές κι ατσάλινες κοφτερές λάμες ή ξύλινα του τραπεζιού σκεύη και μπιμπελό, όλα έργα των χεριών τους, όπως και τ' άλλα τραπεζάκια με τις περίφημες ούρδες του Ντέντσικου. Ας μη ξεχάσουμε και τις λογής λογής λοταρίες που με μια δραχμή στις πιο φτωχές ή ένα δίφραγκο σ' αυτές με τα πολλά και πλούσια δώρα μπορείς την τύχη σου να δοκιμάσεις. Ας αναφέρουμε τα γιαννιώτικα οβραιόπουλα που με μια τάβλα κρεμασμένη στο στήθος τους γεμάτη βελόνια, ράματα, καρούλια τσατσάρες και τόσα άλλα μικροψιλικά πηγαινοέρχονται ασταμάτητα σ' όλο το παζάρι

διαλαλώντας το εμπόρευσμά τους και κάνοντας έτσι τα πρώτα τους βήματα στο εμπόριο, τις Κονιτσιώτισσες που σε περιμένουν σε κάθε γωνιά για να σου πουλήσουν τις ποικιλόχρωμες όμορφες ποδιές τους, τα μάλλινα τσεράπια και χειρόκτια. Ας θυμήσουμε τέλος τον κόσμο, τον πολύ κόσμο που πάει κι έρχεται να δει πρώτα όλο το παζάρι κι ύστερα ν' αρχίσει τα παζαρέματα όπου το μάτι του καλοσταθεί για να σχηματίσουμε μια εικόνα του κονιτσιώτικου παζαρόπουλου.

Όλοι μας λοιπόν θα το επισκεφτούμε και μερικοί θα μείνουν εκεί το βράδυ ή και πιο πολλές μέρες αν έχουν να πουλήσουν ή ν' αγοράσουν κάποιο χοντρό ζώο.

Τα παιδιά του χωριού αφού όλο για το παζάρι ακούν τους μεγάλους να κουβεντιάζουν δεν παύουν κι αυτά να ρωτούν κάθε τόσο τη μάνα τους:

- Θα μοι πάρτει κι μένα μάνα στου παζάρι;

Κι εκείνη τους απαντάει με τα λόγια που κάποτε έλεγε και σ' αυτήν η μάνα της:

- Καλά είναι ναρ'ς αλλά να ξερ'ς αφού για πρώτη φουρά παν'ς θα φ'λι'εις κι του ματσούκι πούνει όξου απού ν' Κόν'τσα κι θα του κира'εις κι μια δραχμή.

Και τα καημένα τα παιδάκια συμμαζεύονται μόλις ακούν για κείνο το ματσούκι που το καθένα τους το φαντάζεται όσο πιο άσχημο μπορεί αλλ' όλα τους τόσο σιχαμερό ώστε δε θα ήθελαν ποτέ τους να το δουν και πολυ περισσότερο να το φιλήσουν. Περιορίζονται λοιπόν στη «μια κόκκινη σκούφια και μια παρδαλή σφεντόνα» που αστεειυόμενοι τους υπόσχονται οι μεγάλοι και στα κόκκινα ζαχαρένια γλιφιτζούρια με σχήμα πετειναριού, τις «σιουλίστρες», τα ρόιδα κι όσα άλλα τέτοια μικροπράγματα στ' αλήθεια θα τους φέρουν.

Ύστερα απ' όλα αυτά φαντάζεστε πιστεύω τη χαρά που ένιωσα κι εγώ

όταν μαθητής της Ε' δημοτικού πήγα για πρώτη φορά στην Κόνιτσα, στο παζάρι, χωρίς φυσικά να φιλήσω το ανύπαρκτο ματσούκι. Όλα τους και πιο πολύ το αυτοκίνητο που πρωτοέβλεπα κι η παράσταση του караγκιόζη «Ο Μέγας Αλέξανδρος και το θηρίο» μου έκαναν τέτοια εντύπωση που για καιρό δεν έπαυα να τα διηγούμαι.

Το παζάρι της Κόνιτσας «το παζαρόπουλο», όπως όλα τα παλιά πέρασε κι αυτό μόρες πολλές, σκόνταψε κάποια δύσκολα χρόνια, αλλά δε γονάτισε, δεν έσβησε.

Μπορεί το σημερινό να κατάντησε η σκιά του παλιού εκείνου παζαριού, αυτού που κι εμείς περιγράψαμε πιο πάνω, να έχασε την αποκλειστικότητά του αφού κι άλλα τέτοια άνοιξαν όπως στα Γιάννενα και ίσως στο Καλπάκι, να είναι χωρίς καμιά αμφιβολία, μετρημένοι οι επισκέπτες του μια και τα χωριά της επαρχίας μας άδειασαν από κόσμο κι οι Βορειοπειρώτες έμποροι κι αγοραστές έχουν χρόνια να το πλησιάσουν, σ' άλλη θέση τώρα να μεταφέρθηκε, πολλά άλλα ν' άλλαξαν ποτέ όμως δε θ' αφανιστεί, δε θα πεθάνει, αλλά πάντα θα στήνονται οι μπαράγκες του έστω και λίγες, έστω και φτωχές, ίσως για να μας θυμίζουν όλα τους τα περασμένα.

Συν. αποβελ. 228

μέα αυτό δεν θα ήταν υπερβολή αν αποτελούσε τη βάση χαρακτηρισμού ως επιτυχημένης ή αποτυχημένης μιας Αρχής (Δημοτικής - Κοινοτικής).

Το νέο θεσμικό πλαίσιο αποτελεί πρόκληση και είναι βέβαιο πως αν υπάρξει σωστή ιεράρχηση, η λέξη «δημοτικό» δε θα μείνει κενή περιεχομένου.

Για το δήμο Κόνιτσας ένα πρώτο βήμα μπορεί να αποτελέσει η εξεύρεση μεταφορικού μέσου, ώστε να λυθεί το θέμα του διδακτικούπροσωπικού, δηλ. κάθε τάξη να έχει το δάσκαλό της. Στη Δημοτική Επιτροπή Παιδείας, για ένα χρόνο περίπου, εκκρεμεί σχετικό έγγραφο του 3ου Γραφείου Π.Ε και μέχρι τώρα ούτε φωνή ούτε ακρόαση.

Το πεδίο είναι ανοιχτό κι αυτό που χρειάζεται είναι γνώση και διάθεση. Σ.Ε.

Η Δοξασμένη Κοιλιάδα (Η λεκάνη του Αώου - Η Αρχαία Παραναία).

Μέρος Έκτον του Ηλία Ε. Παπαζήση.

Η ελληνοβλαχική (κουτσοβλαχική) αυτή διάλεκτος, έδωσε, ως και παραπάνω γράψαμε, αιχμές σε μερικούς ν' αμφισβητήσουν την ελληνική καταγωγή των ελληνοβλάχων (κουτσοβλάχων). Γνώμες πολλές να ειπωθούν από ξένους και έλληνες και διάφορες ερμηνείες απ' αυτούς να δοθούν. Τόσες πολλές, ώστε ο καθηγητής Κεραμόπουλος στο βιβλίο του «Τι είναι οι Κουτσόβλαχοι» σελίδα 71, να λέγει: «πάσα γενομένη απόπειρα εθνολογικής ή ιστορικής ερμηνείας των βλάχων μας ή υπήρξεν ασυμβίβαστος προς την ιστορίαν ή τας ιστορικάς αρχάς, ενίοτε δε και την λογικήν ή αντί να μας φωτίση εσώρευσε απορίας και ερωτήματα αναπάντητα και προβλήματα άλυτα και επολλαπλασίασε τας δυσχερείας. Προέκυψαν όμως εκ του σκότους τούτου τα εξής δυο αρνητικά αλλά καθαρά πορίσματα, άτινα απεστένωσαν το έδαφος της ερεύνης και άτινα θα γίνωσι καθαρώτερα περαιτέρω. Ταύτα είναι α) ότι οι βλάχοι ημών δεν είναι Ιταλοί, β) ότι οι βλάχοι ημών δεν είναι Δακορρουμάνοι ως μερικοί λέγουσι. Αλλά τι είναι λοιπόν οι βλάχοι μας;...». Στη σελίδα 98 του ίδιου βιβλίου του ο Κεραμόπουλος γράφει: «Φυλετικώς οι Κουτσόβλαχοι πιθανώς είναι οι καθαρώτεροι των Ελλήνων, επειδή ήταν οι ολιγώτερον προσιτοί εις επιμιξίαν, ως και τινες άλλοι Έλληνες αποκέντρων πτωχών μερών». Στη σελίδα 59 πάλι του ίδιου βιβλίου λέγει: «Εφ' όσον λοιπόν δεν αποδεικνύει τις, ότι Δάκες κατήλθον εις την Πίνδον και την Μακεδονίαν, οι ημέτεροι βλάχοι ούτε ρανίδα αίματος Δακικού, ούτε ίχνος συγγενείας φυλετικής μετά των Δακορρουμάνων έ-

χουν «Και στη σελίδα 109 του βιβλίου που αναφέραμε ο Κεραμόπουλος καταλήγει: «ούτω υπό το φως της ιστορίας καθωρίσαμεν εν τη ελληνική οικογενεία την θέσιν των Ελληνοβλάχων, λαού υγιούς, ευφυούς και ανδρείου, συμπαθεστάτου δε και αγαπητού, ως είναι αγαπητοί οι τραυματίαι του πολέμου. Εις τους προαιωνίους του Έθνους ημών αγώνας, οι βλάχοι πλήν των άλλων ταιπαιριών, ας υπέστησαν, ετραυματίσθησαν εις την γλώσσαν, γενόμενοι ούτω τραυματίαι των εθνικών πολέμων και παλαιότατα «παλαιοί πολεμισταί. Έχουσιν ούτως ομοίους των όλους τους ημών και πολλούς άλλους, όσοι έχασαν την γλώσσαν, αλλ' όχι και το αίμα ήτοι το «Έθνος». Στην ίδια σελίδα, εν υποσημειώσει, ο Κεραμόπουλος καταχωρεί: «οι εν Ρουμανία απόδημοι φωνασκοί ησχολήθησαν πολύ ν' ανακαλύψουν άν είμαι Κουτσόβλαχος. Δεν είμαι. Αλλ' άν ανήκον εις το γενναίον τούτο τμήμα του ελληνικού λαού δεν θα ήμουν ολιγώτερον υπερήφανος «Ελλην παρά τώρα και ουδέποτε θα ήλλασον αισθήματα και παραδόσεις και ιστορίαν και ιδανικά και έθνος και πατρίδα.»

Όσον δ' αφορά το όνομα Αρουμάνοι, δεν έχει καμιά σχέση με τον κάτοικο της Ρουμανίας. Το διευκρινίζει και αυτό ο Κεραμόπουλος γράφοντας: «Τούτο το όνομα ισοδυναμεί προς το ROMANI και προς το ιδικόν μας «ρωμηοί» ήτοι ρωμαίοι πολίται. Όστε δεν δηλοί εθνότητα αλλά πολιτικήν ιδιότητα, εξάρτησιν από του παλαιού ρωμαϊκού κράτους, ήτις δεν έπρεπε να επισκοτίση φυλών τινων την εθνικήν συνείδησιν και σημασίαν.

Σήμερον το όνομα «βλάχος» δηλοί απαίδευτον χωρικόν η αγρότην. Πολλοί δε των ελληνοβλάχων, θεω-

ρούντες το όνομα «βλάχος» ως προσβλητικόν καλούσιν εαυτούς Αρουμάνους, δηλαδή ρωμαίους εν πολιτική εννοία.» (σελίς 13, 107 ιδίου βιβλίου Κεραμοπούλου).

Ο Τηλέμαχος Κατσουγιάννης στο βιβλίο του «Περί των βλάχων των ελληνικών χωρών» στη σελίδα 52 γράφει: «κατελήξαμε εις το συμπέρασμα, ότι οι Κουτσόβλαχοι δεν είναι επήλυδες, αλλά αυτόχθονες των ελληνικών χωρών, γλωσσικώς εκλατινισθέντες ήδη από των αρχών της εγκαθιδρύσεως της ρωμαϊκής κυριαρχίας εντός του γεωγραφικού αυτού χώρου. Αντικειμενικοί ερευνηταί Έλληνες και ξένοι της ιστορικής αλήθειας, αδιστάκτως πρεσβεύουν τον γλωσσικόν εκλατινισμόν και όχι τον εθνικόν εκλατινισμόν των Κουτσοβλάχων. Διετήρησαν ως ιεράν παρακαταθήκην τας εκ του Βυζαντίου κληροδοτηθείσας παραδόσεις και τα ιδανικά του ελληνοχριστιανικού πολιτισμού των οποίων στερρώς εχόμενοι συνέβαλον σπουδαίως εις τους αγώνας της επιβιώσεως του γένους κατά τους ζοφερούς χρόνους της δουλείας».

Ο Δ. Πεφάνης επίσης στη σελίδα 94 του βιβλίου του «Οι Έλληνες σλαβόφωνοι της Μακεδονίας και οι ελληνόβλαχοι» γράφει: «Ο Γερμανός συγγραφέυς «Γκόλλ», περιοδεύσας προ ετών την Μακεδονίαν, εμελέτησε τα των Ελληνοβλάχων ή Κουτσοβλάχων και χωρίς διασταγμόν απεφάνθη, ότι οι ελληνόβλαχοι είναι ο αρχαιότερος και γενναιότατος λαός της Μακεδονίας, καταγόμενος κατ' ευθείαν από τους αρχαίους Μακεδόνας, των οποίων η ελληνικότης, ιστορικώς είναι αναμφισβήτητος, κατά την ανεπίδεκτον διαψεύσεως μαρτυρίαν του Ηροδότου «ετι δε της Ιστιαϊάτιδος ως εξανέστη υπό Καδμείων οίκοι εν Πίνδω (επί Δώρου του Έλληνος το ελληνικόν Μακεδνόν καλούμενον)». Ανέκαθεν οι ελληνόβλαχοι ή Κουτσό-

βλαχοι συνεμερίσθησαν την τύχην της ελληνικής πατρίδος και ευρίσκοντο πάντοτε εις την πρώτην σειράν κάθε φοράν που επρόκειτο να διασωθώσι το κειμήλια των προγόνων μας, και να περιφρουρηθή η χώρα από τας αρπακτικές διαθέσεις των Σλάβων και των λοιπών ξένων επιδρομέων».

Επίσης, ο Μιχ. Χρυσόχοος στο βιβλίο του «Βλάχοι και Κουτσόβλαχοι» 1909, ως και οι Θεόδωρος Σαράντης, Δημήτριος Γκαρζονίκας, Δημήτριος Παπαζήσης, στα βιβλία τους που παραπάνω αναφέραμε, και άλλοι πολλοί, αποφαίνονται, ότι οι Ελληνόβλαχοι ή Κουτσόβλαχοι κατάγονται εκ προγόνων Ελλήνων ιθαγενών.

Ο θεσμός των οροφυλάκων εκράτησε αιώνες. Συνεχίσθηκε και απ' τους Βυζαντινούς. Καταργήθηκε κατ' άλλους από τον Ιουστινιανό, κατ' άλλους απ' τον Κωνσταντίνο τον Μονομάχο (1042 - 1054). Κατά τον Κεραμόπουλο, δε η λήξη του ήτο σύγχρονη με την λήξη του Βυζαντινού Κράτους και την υποταγή του στους Τούρκους.

Οι Τούρκοι δεν τον εκράτησαν τον θεσμό των οροφυλάκων. Για να διαφυλάξουν τις διαβάσεις των ορέων απ' τα κακοποιά στοιχεία, ίδρυσαν σε επίκαιρα σημεία της Χώρας μας φυλάκια επανδρωμένα με χωροφύλακες ή στρατιώτες. Τα φυλάκια αυτά τα ονόμαζαν «ταμπούρια» Και σήμερα ακόμη βρίσκονται ίχνη των ταμπουριών. Επίσης και τοπωνυμίες υπάρχουν με το όνομα «Ταμπούρι».

Στην Κοιλάδα του Αώου, που οι διαβάσεις και οι κλεισωρίες είναι πολλές, οι Τούρκοι ίδρυσαν πολλά τέτοια φυλάκια - ταμπούρια - Ίδρυσαν στη κορυφογραμμή της «Σουσνίτας», όπου σώζονται και σήμερα τα ίχνη του. Άλλο ταμπούρι ίδρυσαν οι Τούρκοι στη σημερινή ομώνυμη τοποθεσία του Παλαιοσελλίου σύνορο με Πάδες και κον-

Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΟΝΙ- ΤΣΑΣ ΣΤΟ 1ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΣΥΝΕ- ΔΡΙΟ ΗΠΕΙΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕ- ΡΙΟΧΗΣ

Θέλουμε να σας ευχαριστήσουμε που μας δίνετε την ευκαιρία σ' αυτό το συνέδριο να ακουστεί η φωνή μας, οι διαπιστώσεις μας, οι προβληματισμοί μας σ' ό,τι αφορά τη θέση της γυναίκας στην ανάπτυξη του τόπου μας.

Η ανάπτυξη για μας έχει άμεση σχέση με την ποιότητα ζωής και το ρόλο του ανθρώπου σ' αυτήν, ιδιαίτερα της γυναίκας που τη βλέπουμε από την πλευρά της παρουσίας ή της απουσίας της. Είναι δεμένη άμεσα με το πρόβλημα της ανεργίας στην περιοχή μας. Και γεννιέται το ερώτημα. Ποια η θέση της γυναίκας της υπαίθρου στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση;

Εδώ διαπιστώνεται έντονα η απουσία της γυναίκας σε ό,τι γίνεται γύρω της, στο να αγωνίζεται για ποιότητα ζωής, να πάρει στα χέρια της την τύχη του τόπου της, της ίδιας της ζωής της και των παιδιών της.

Και είναι φυσικό αυτό, αφού απαραίτητη προϋπόθεση για την προώθηση

της γυναίκας σ' όλους του τομείς ανάπτυξης είναι η εργασία. Ισοτιμία χωρίς δουλειά και οικονομική ανεξαρτησία δεν είναι εφικτή.

Ας δούμε λίγο πώς απασχολούνται οι γυναίκες.

Ένας μικρός αριθμός γυναικών ασχολείται με την παροχή υπηρεσιών στο δημόσιο τομέα. Εδώ επισημαίνουμε ότι παρόλο που έχει υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, η εξέλιξη της είναι αντιστρόφως ανάλογη με τα προσόντα της λόγω του φύλου της. Ένας ελάχιστος αριθμός ασχολείται με το ελεύθερο επάγγελμα που θα πρέπει να της επιτρέπει όμως το συνδυασμό των επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων. Ένας άλλος αριθμός (μικρός και αυτός) κατατάσσεται στα συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη που απασχολούνται στην οικογενειακή επιχείρηση ως βοηθοί χωρίς αμοιβή και αφού πρώτα μεγαλώσουν τα παιδιά τους. Το μεγαλύτερο ποσοστό είναι ηλικίας 30 - 65 χρόνων. Είναι και η γυναίκα αγρότισσα που εργάζεται στα χωράφια του πατέρα ή του συζύγου. Έχει χαμηλό μορφωτικό επίπεδο. Δεν διεκδικεί αμοιβή και σπάνια συμμετέχει στις αποφάσεις της οικογένειας. Είναι κι αυτή συμβοηθούν και μη αμειβόμενο μέλος της οικογένειας.

Το μεγαλύτερο ποσοστό είναι η

τά στη θέση «Λειβάδι». Πιο πάνω δε στην περιοχή των Πάδων βρίσκεται η «Βρύση του Τσαούση», η οποία προφανώς θα έγινε απ' τον αρχιφύλακα του ταμπουριού που προαναφέραμε, που θα είχε το βαθμό του λοχία, στην τουρκική «Τσαούση». Ταμπούρια (φυλάκια) ιδρύθηκαν επίσης στη «Βασιλίτσα» (Γκορέλι), Μόρφη, Κουκουρούτζου και Γυφτόκαμπο.

Αργότερα τα ταμπούρια καταργήθηκαν, αντικατεστάθηκαν με τα αποσπάσματα χωροφυλακής ή στρατού. Ε-

πειδή εκείνα βρίσκονταν συνέχεια σε κίνηση λέγονταν «Κοσιάδες» απ' το κοσεύω, τρέχω. Ο αρχηγός του αποσπάσματος ελέγετο Δερβέναγας.

Εκτός απ' τα αποσπάσματα, οι Τούρκοι εγκατέστησαν και Αστυνομικούς Σταθμούς που λέγονταν «Καρακόλι» ο δε χωροφύλακας «Ζαπτιές». Στην Κοιλάδα του Αώου τέτοιους σταθμούς ίδρυσαν στα χωριά Λαίτσα και Πάδες. Ίδρυσαν και στο Παλαιοσέλλι, αλλά δεν κράτησε πολύ χρονικό διάστημα. (συνεχίζεται)

γυναίκα νοικοκυρά στο επάγγελμά που επιδιώκει τη μόνιμη ή μερική απασχόληση. Από το να είναι άνεργη, προτιμά τη μερική απασχόληση. Δεν επιλέγει την εργασία της, η επιλογή της είναι αναγκαστική και όταν μιλάμε για μερική απασχόληση εννοούμε μειωμένη αμοιβή, χαμηλό βαθμό ειδίκευσης, περιορισμένη κοινωνική ασφάλιση, έλλειψη προοπτικών και σταδιοδρομίας. Η γυναίκα δέχεται τη λύση της μερικής απασχόλησης και της εκμετάλλευσης κάτω από την πίεση οικονομικών αναγκών για να συμπληρώσει το οικογενειακό εισόδημα που στην περιοχή μας είναι χαμηλό.

Εδώ ακριβώς γεννιέται ο προβληματισμός μας. Με ποιό τρόπο η γυναίκα θα συμμετέχει στην ανάπτυξη της περιοχής; Ποιος θα φροντίσει για την εκπαίδευση - ειδίκευση των γυναικών με στόχο την πλήρη απασχόλησή τους όταν δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας στους τομείς ανάπτυξης της περιοχής: Ανάπτυξη γεωργίας, κτηνοτροφίας, δημιουργία βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων, τουριστική ανάπτυξη κλπ. Ας σταθούμε στην τουριστική ανάπτυξη. Έχουμε επιφυλάξεις αν ο τουρισμός είναι παραγωγική δραστηριότητα που θα αναπτύξει τον τόπο. Τον θεωρούμε άγουρο τομέα παροχής υπηρεσιών και στην παροχή υπηρεσιών η γυναίκα τι θέση θα έχει; θα έχει τα προσόντα για να καλύψει θέσεις ειδικευμένου προσωπικού; Και στην τουριστική ανάπτυξη έχουμε τις ανησυχίες μας. Γιατί η ανάπτυξη μετριέται με την έκταση των θυσιών που απαιτεί. Είναι η σχέση του τι δίνω και τι παίρνω. Τουριστική ανάπτυξη χωρίς προϋπόθεση την παιδεία σε θέματα πολιτιστικής παράδοσης και προστασίας περιβάλλοντος είναι καταστροφή. Μόνο με ευαισθητοποίηση αντιμετωπίζονται οι κίνδυνοι εξάπλωσης των ναρκωτικών, ασθενειών

και σταδιακού αφελληνισμού. Πιστεύουμε ότι γενικά η ανάπτυξη είναι ποιότητα ζωής και έχει στόχο την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση. Μήπως όμως η οικονομική ανάπτυξη αναπτυχθεί σε βάρος της ποιότητας ζωής; Η ανάπτυξη από ποιόν γίνεται, ποιόν εξυπηρετεί και σε τι αποβλέπει; Ενώ αρχικά φαίνεται να λύνεται το πρόβλημα της ανεργίας μήπως τελικά εκείνος που καλείται να πληρώσει τις επιπτώσεις από την αλόγιστη ανάπτυξη είναι ο ίδιος ο εργαζόμενος;

Είναι θέμα γνώσεων και ευαισθησίας για σωστή επιλογή μορφών ανάπτυξης που θα στοχεύουν στην ποιότητα ζωής. Αυτό ακριβώς απαιτεί υπευθυνότητα για να μη διαταραχθεί η ευαίσθητη ισορροπία από το μέρος της οικονομικής ανάπτυξης και από το άλλο της προστασίας του περιβάλλοντος και της κοινωνικής ανάπτυξης. Μέσα από τέτοιες μορφές ανάπτυξης βλέπουμε τη διεκδίκηση του δικαιώματος της γυναίκας για εργασία και συμμετοχή της σ' όλες τις διαδικασίες αναβάθμισης του χώρου της.

Ευχόμαστε οι εργασίες αυτού του συνεδρίου να συμβάλουν στη συνειδητοποίηση για ορθολογική ανάπτυξη που δεν θα έρχεται σε σύγκρουση με τον άνθρωπο και το περιβάλλον καθώς και στη δημιουργία ευκαιριών για ισότιμη συμμετοχή της γυναίκας σ' αυτήν.

Η Πρόεδρος του Συλλόγου
Άννα Θεοδώρου - Στράτου.

Από τ' αποκαλυπτήρια του Μνημείου στη Βίγλα 14.8.88

Αποκάλυψη μνημείου Πεσόντων Αγωνιστών

Στις 14 Αυγούστου, ημέρα Κυριακή, έγινε στη «Βίγλα» πάνω από το χωριό Γεροπλάτανος, η αποκάλυψη του ηρώου που στήθηκε για να τιμηθούν τα οχτώ παλικάρια μας, που έπεσαν στη θέση αυτή σε σύγκρουση με τις ιταλικές δυνάμεις κατοχής.

Το λαμπρό μνημείο σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Μιχάλη Αράπογλου, έγινε με πρωτοβουλία του παραρτήματος της Π.Ε.Α.Ε.Α. Κόνιτσας και την οικονομική συμβολή κοινοτήτων, Συλλόγων, οργανώσεων και ιδιωτών από τις τρεις επαρχίες Ζαγορίου, Πωγωνίου και Κόνιτσας, στο κοινό σύνορο των οποίων βρίσκεται και η θέση του. Το όλο έργο έφερε σε πέρας η δραστήρια και άοκνη προσπάθεια και προσωπική εργασία του Σωτήρη Τουφίδη.

Από τις 10³⁰ π.μ. άρχισε η συγκέντρωση των Προσκυνητών, μεταξύ των οποίων οι βουλευτές Λούλης και Μωραϊτης, εκπρόσωπος της Νομαρχίας, ανώτερος αξιωματικός εκπρόσωπος της Μεραρχίας, Νομαρχιακοί Σύμβουλοι, εκπρόσωπος του Δήμου Ιωαννίνων, Πρόεδροι, και εκπρόσωποι Κοινοτήτων, αντιπροσωπείες αντιστασιακών

οργανώσεων, Συλλόγων και Σωματείων, συγγενείς των πεσόντων Αγωνιστών επιζώντες Αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης και πλήθος λαού.

Η Τελετή άρχισε με την αποκάλυψη του μνημείου από τον αγωνιστή της Εθνικής Αντίστασης, βουλευτή του ΠΑΣΟΚ Θεμιστοκλή Λούλη και την επιμνημόσυνη δέηση στην οποία χοροστάτησαν οι Ιερείς Τηλέμαχος Μάντζιος, Αθανάσιος Οικονόμου και ο Ιωάννης Λαζαρίδης από τους οποίους ο τρίτος ήταν και ο ίδιος μαχητής του Ε.Λ.Α.Σ στα τμήματα που πήραν μέρος στην επιχείρηση της «Βίγλας».

Επακολούθησε προσκλητήριο νεκρών και κατάθεση στεφάνων από συγγενείς των πεσόντων Αγωνιστών, αντιστασιακές οργανώσεις, πολιτικά κόμματα, προέδρους Κοινοτήτων, Συλλόγων και Σωματείων, εκφωνήθηκαν λόγοι και χαιρετισμοί και απαγγέλθηκαν ποιήματα δοξαστικά της μνήμης και της παλικαριάς των Πεσόντων ηρώων.

Κατέθεσαν στεφάνια ακόμη ο Δήμος Ιωαννίνων. Οι Κοινότητες, Γεροπλατάνου, Άνω Ραβενίων, Βασιλικού, Κ. Μερόπης, Πυρσόγιαννης, Κεφαλοβρύσου, Μαυροβουνίου, Κλειδωνάς.

Τα Κόμματα, Π.Α.Σ.Ο.Κ, Κ.Κ.Ε, Ε.Α.Ρ. Παραρτ. Εθν. Αντίστασης Γιαννίνων, Κόνιτσας Πωγωνίου, Δολιανών, Ζωγράφου (Αθήνας).

Πολιτιστ. Σύλλογοι: Γεροπλατάνου, Βασιλικού

Σύλλογος Νέων Αρίστης.

Άδελφότητες: Δολιανιτών, Κ. Μερόπης, Μαυροβουνίου. Αγρ. Σύλλογος Κόνιτσας. Σωματείο Οικοδόμων Κόνιτσας, Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας. Αγρ. Σύλλογος Βασιλικού Επιτρ. Ειρήνης Ν. Ηρακλείου Αττικής.

Σύντομους χαιρετισμούς απηύθυναν εκπρόσωποι κομμάτων. Ο Γ. Νικολάου (Δήμος Ιωαννιτών), ο Νομ. Σύμβουλος Μ. Χατζηεφραιμίδης, οι πρόεδροι Σοφ. Ζαφείρης, Δ. Καλογήρου, Ι. Μούκας. Δ. Πορίκης Χ. Ζδράβος, Λ. Μάλαμας και Λ. Βλάχος (οι οποίοι απήγγελλαν και ποιήματα αφιερωμένα στους οκτώ νεκρούς). Ο Φ. Παππός (Αδελφ. Δολιανιτών), ο Δ. Καλλιαρέκος κ.α.

Στην κεντρική ομιλία του Σωτήρη Τουφίδη αναφέρθηκε το ιστορικό της μάχης που έγινε στις 15 Απρίλη 1943, όταν η ιταλική караμπινερία της Κόνιτσας εγκατέλειπε την Κόνιτσα, παίρνοντας μαζί της αγωνιστές που είχε συλλάβει, μεταξύ των οποίων ο Θωμάς Μούσιος, που εκτελέστηκε από τους φασίστες, του Μουσολίνι και ο Θωμάς Σπανός, που επέζησε και μίλησε στην τελετή.

Τμήματα του ΕΛΑΣ και μονάδες εφεδρο ελασιτών των περιφερειών μας κατέλαβαν θέσεις στη «Βίγλα» για να χτηπήσουν την Καραμπινερία, που από Κόνιτσα κατευθύνονταν στα Γιάννινα και να απελευθερώσουν τους δεσμώτες που έσερναν μαζί της. Φαίνεται όμως ότι η ενέδρα έγινε αντιληπτή από τη φάλαγγα των Ιταλικών αυτοκινήτων, που από τα Γιάννινα πήγαινε στην Κόνιτσα για τη μεταφορά της Καραμπινερίας,

και ειδοποιήθηκαν οι στρατιωτικές αρχές του εχθρού στα Γιάννινα.

Έτσι τα τμήματά μας, έχοντας θέσεις με μέτωπο την κατεύθυνση Κόνιτσας - Ιωαννίνων, δέχτηκαν αιφνιδιαστική επίθεση εκ των όπισθεν από ισχυρή ιταλική δύναμη που έσπευσε από τα Γιάννινα. Αποτέλεσμα ήταν να μην επιτύχει η επιχείρηση της εξόντωσης της Ιταλικής Καραμπινερίας της Κόνιτσας και η απελευθέρωση των αγωνιστών αιχμαλώτων. Στη μάχη αυτή έπεσαν οι αγωνιστές μας:

1) Κώστας Βλάχος ετών 27 από Κ. Μερόπη Πωγωνίου.

2) Κώστας Κασούλας ετών 22 από τα Δολιανά

3) Ζαχαρίας Πανάγιος ετών 29 από την Πυρσόγιαννη

4) Γιώργος Παπαζώης ετών 29 από Άνω Ραβένια.

5) Θρασύβουλος Παπαζώης ετών 22 από Άνω Ραβένια.

6) Σωκράτης Σαμαράς ετών 34 από Άνω Ραβένια.

7) Χρήστος Στεφανάτος ετών 20 από το Βασιλικό

8) Κλεομένης Τζιμόπουλος ετών 26 από τους Κήπους, όπως τα ονόματα τους αναγράφονται στο μνημείο που στήθηκε προς τιμήν τους.

Σαρανταπέντε χρόνια περίμεναν οι τιμημένοι νεκροί της «Βίγλας» να τους αποδώσουμε την επίσημη τιμή που τους αξίζει. Σαρανταπέντε χρόνια χρειάστηκαν ώσπου να εκπληρώσουμε το καθήκον σ' αυτούς που έδωσαν τα νιάτα τους για τη Λευτεριά και την Ανεξαρτησία της Ελλάδας, γιατί μετά το διώξιμο του Ιταλογερμανικού φασισμού επακολούθησε η Αγγλική επέμβαση, ο εμφύλιος και η μακρόχρονη μετεμφυλιοπολεμική μισαλλοδοξία, που δεν επέτρεπαν καμιά αναφορά στη δοξασμένη εθνική Αντίσταση.

Στα οχτώ παλικάρια της «Βίγλας»

Ήρθαμε παλικάρια μου.
Σαρανταπέντε χρόνια
Το δρόμο πορευόμαστε, ξυπόλητοι στα
χιόνια.
οι καταιγίδες φοβερές,
βοριάδες μανιασμένοι μας έδερναν νυ-
χτοήμερα.
Και το σακούλι άδειο.

Να, φτάσαμε,
στο χώμα αυτό το ιερό και τ' άγιο
που κράτησε το αίμα σας βαθιά στην αγ-
καλιά του
μην το πατήσουν βάρβαροι, μην το μολύ-
νουν ξένοι
και ταραχτούν στον ύπνο τους
τ' άξια του τα παιδιά του.

Πολλά περάσαμε στενά
τι ήταν φραγμένοι οι δρόμοι,
Γιούρες, μπουντρούμια στήνονταν σε κά-
θε σταυροδρόμι
και τ' άγρια τα Μακρόνησα!
Κι άλλοι κατηφορίσαμε ψηλά απ' τα κα-
ταράχια
από της Πίνδου τις κορφες, από γκρε-
μούς και βράχια,
από σπηλιές και ρεματιές.
Στεγνά πικρά τα χείλη μας
και οι πληγές μας ανοιχτές.

Μακρύς ο δρόμος, με κορμιά παλικά-
ριών στρωμένος
και τον ανηφορίσαμε σαρανταπέντε χρό-
νια
κρατώντας όσοι μείναμε, στις φούχτες,
της καρδιάς μας
Τη λεβεντιά σας, την τρανή,
τη μνήμη σας αιώνια.

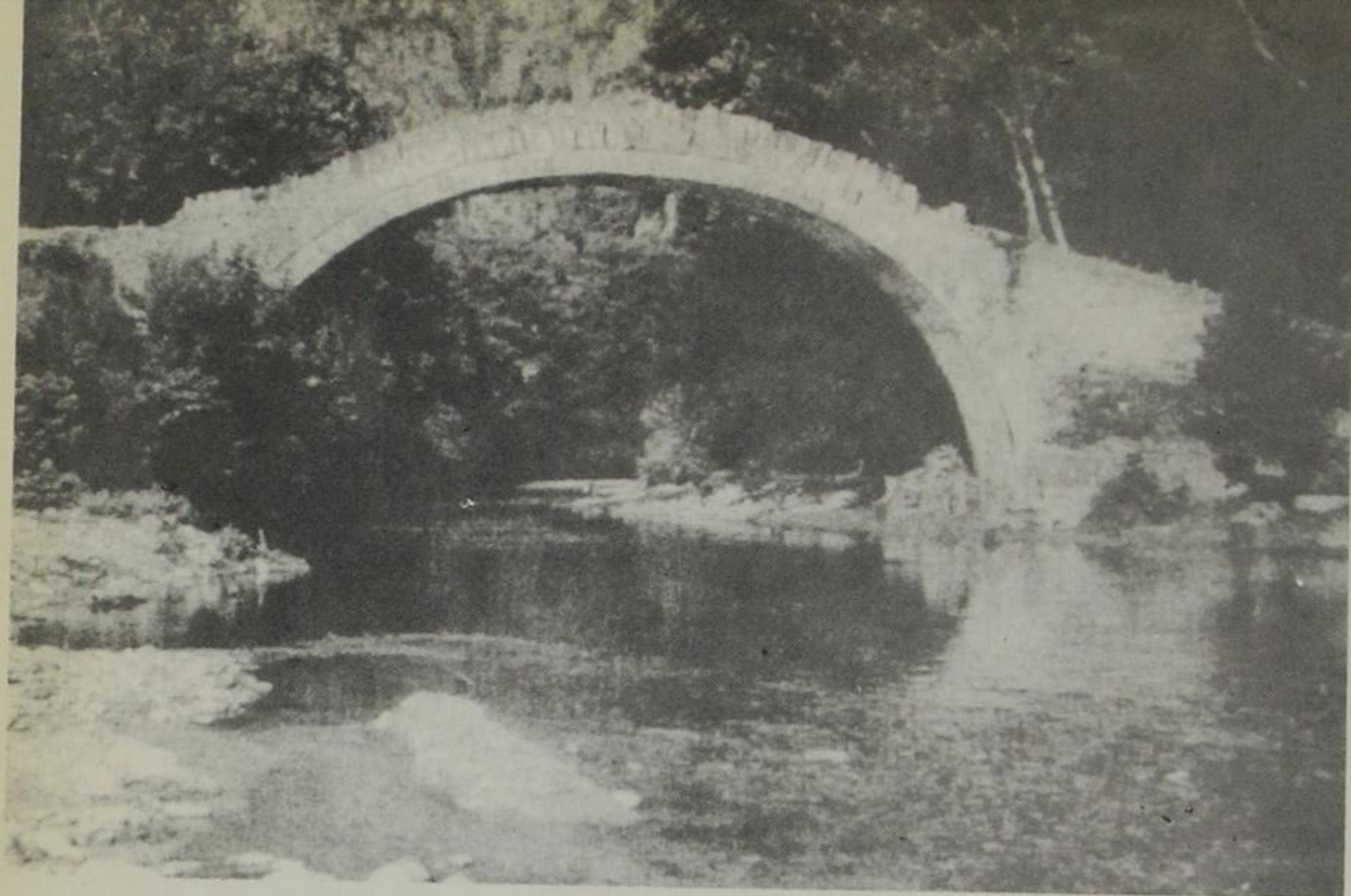
Ήρθαμε ασπρόμαλλοι κυρτοί
με χαρακιές στην όψη.
και σεις ωραίοι, έφηβοι, λεβέντες νιοί,
σαν τότε
που άτρομοι ριχτήκατε με φλόγες της
καρδιάς
κι αχολογούσε ολόγυρα
ΕΑΜ, ΕΠΟΝ, ΕΛΑΣ

Σ' ευλαβικό προσκύνημα
στους τάφους σας μπροστά
υψώνουμε τη μνήμη σας να φτάσει ως τα
ουράνια
ν' αστράψει φως
και στα φτερά της ηλιομάτας Λευτεριάς
να λάμψουν χρυσογράμματα
ΕΑΜ, ΕΠΟΝ, ΕΛΑΣ

Γέρνουνε τα κεφάλια τους ο Σμόλικας κι
ο Πίνδος
και της Νεμέρτσικας οι κορφές τώρα τα-
ρακουνιούνται
Τα πωγωνήσια τα χωριά και τα Ζαγόρια
αντάμα.
μαζί και με της Κόνιτσας ολόρθα ξεπε-
τιούνται.
Σας στήνουνε λεβέντες μου
προσκύνημα και τάμα.

Και ψάλλουν τώρα τρεις γενιές
παιάνα της Παλικαριάς
ν' αχολογάει στα πέρατα
ΕΑΜ, ΕΠΟΝ, ΕΛΑΣ

(Απαγγέλθηκε από το Λάμπρο Βλάχο
στις 14 Αυγούστου 1988 στα αποκαλυ-
πτήρια του ηρώου στη «Βίγλα» Γερο-
πλάτανου που στήθηκε για τα Παλικά-
ρια του ΕΛΑΣ που έπεσαν εκεί σε μάχη
με τους φασίστες Ιταλούς στις 15 Απρί-
λη 1943).

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΓΕΦΥΡΙΑ ΜΑΣ

Γεφύρια στους παραπόταμους Αώου - Σαραντάπορου.

Του Σωτ. Τουφίδη.

Γράψαμε στα δυο προηγούμενα τεύχη του περιοδικού μας για τα παλιά γεφύρια στα ποτάμια μας Αώου και Σαραντάπορου. Τελειώνουμε σήμερα με μια αναφορά και φωτογραφική παρουσίαση μερικών ακόμα γεφυριών στους παραπόταμους των παραπάνω ποταμών.

Στο Βοϊδομάτη (παραπόταμο του Αώου) υπήρχε παλιότερα ένα γεφύρι λίγο πιο πάνω από την τσιμεντένια γέφυρα που ενώνει σήμερα τα χωριά Αρίστη - Πάπιγκο.

Άλλο ένα γεφύρι υπήρχε απέναντι από το μοναστήρι της Παναγιάς «Σπηλιώτισσας» (λίγο πιο κάτω από το σημερινό τσιμεντένιο που προαναφέραμε). Και τα δυο ήταν τοξοειδή, με την ίδια αρχιτεκτονική των άλλων γεφυριών που είδαμε στα προηγούμενα και εξυπηρετούσαν τα χωριά Πάπιγκο, Βιτσικό, Αρίστη.

Ο ιστορικός Ι. Λαμπρίδης αναφέρει ότι: «Προτροπή του περιωνύμου

Αλεξίου Νούτσου και κοινή συνδρομή των εκ Παπίγκου, ιδίως, ανηγέρθη (1817) η μεταξύ των κωμών Παπίγκου και Βιτσικού γέφυρα». Και συνεχίζει:

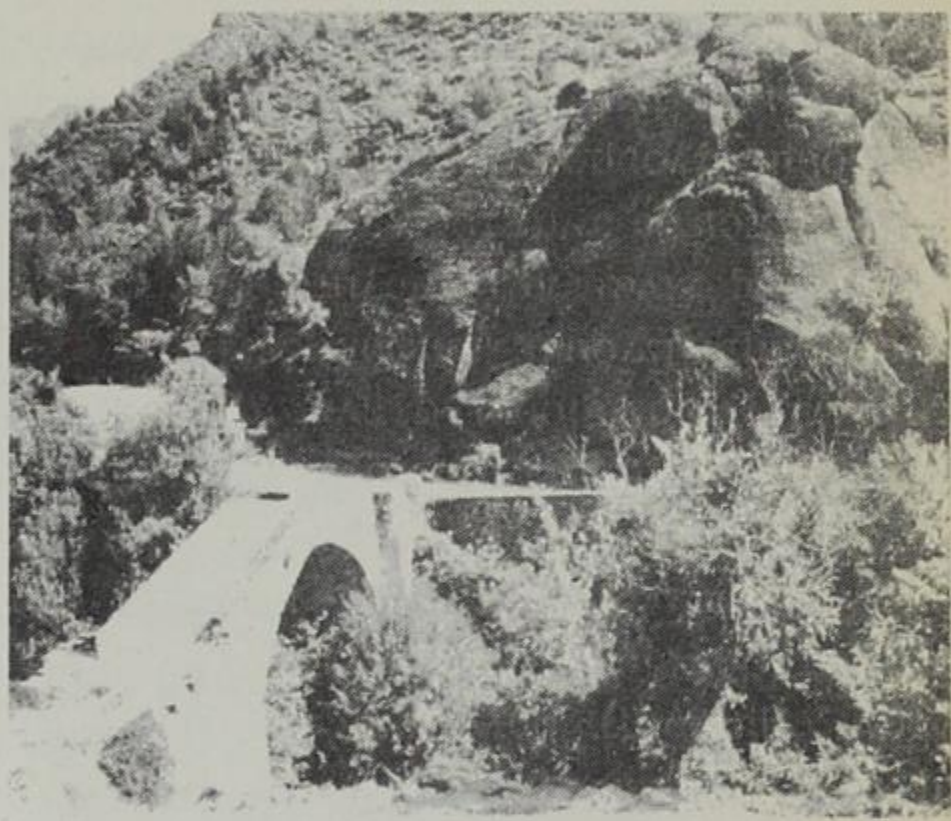
«Η παρά τη Μονή της Αρτσίστης γέφυρα εκτίσθη (1873) φροντίδι και επιμελεία του πρώην εν Ιωαννίνους Πρωτοσυγγέλου Κ. Ματθαίου, παπα - Αθανασίου, κατορθώσαντος ίνα οι συγχωριανοί αυτού απαλλαγώσι της διετούς καταναγκαστικής εργασίας εν τοις δημοσίοις του κράτους οδοίς και καταβάλωσιν από κοινού 15.000 γρ. ου μην αλλά προς αποπεράτωσιν του έργου τούτου συνέδραμον και οι εξής εκ Παπίγκου, Αναστάσιος Ζερδοβούλης, Λώλης επωνυμούμενος, γρ. 3.600, Ματθαίος παπα Αθανασίου γρ. 1000, Ν. Δάσκας γρ. 500, Θεόδωρος Λαζάρου γρ. 500, Χρήστος Κακάβας γρ. 500 και οι Γιαννόπουλοι γρ. 350.

Κάτω από το «Καστράκι», στην έξοδο του Βοϊδομάτη προς τον κάμπο της Κλειδωνιάς, σώζεται και σήμερα η γέφυρα της Μαλκίζ Χανούμ, που εξυπηρετούσε μέχρι πρόσφατα την επικοινωνία των κατοίκων ανάμεσα στις επαρχίες Κόνιτσας - Ζαγορίου. Κατά τον ι-

Πουρνιά: Γεφύρι του Σελού του Δυτικού χειμάρου του χωριού.

Πουρνιά: Γεφύρι της Μαυροπέτρας του ανατολικού χειμάρου του χωριού.

στορικό Ι. Λαμπρίδη: «Η μεταξύ των δυο τμημάτων «Ζαγορίου και Κονίτσης» εν τη θέσει «Βοιδομάτι» ήν μόλις κατόρθωσε δια 37.000 γρ. να κτίσει (1853) η Μαλκίζ Χανούμ του Μαλήκ Πασά ενώ πολλοί άλλοι προ αυτής επιχείρησαν και απέτυχον.

Μεταξύ δε τούτων μνείας δικαιούται να τύχη ο εκ Μπάγιας του Ζαγορίου Γ.Κ. Μπερζεγιάννης, δαπανήσας (1844) γρ. 19.000».

Και στους παραπόταμους του Σαραντάπορου που κυλούν ανάμεσα στα μαστοροχώρια, υπήρχαν διάφορα μικρά και μεγάλα γεφύρια για την εύκολη και ακίνδυνη επικοινωνία των κατοίκων.

Κατά τον Ι. Λ. «Η εν τη θέσει Παρασπορι παρά την κώμην Χιονιάδες, δαπάνη του Δημητρίου Παπαιωάννου, καταβάλλοντος λ. Οθ. 15».

«Η εν τη θέσει Μαυρόπετρα παρά την κώμην Σταρίτζιανην (Πουρνιά), κτισθείσα (1853) δια προσφοράς 11 μεν

χιλ. γροσίων της Βασιλικής Ιω. Κυριακούλη, 49 δε χιλ. γρ. ετέρων αγνώστων ημίν».

«Προς ανέγερσιν της παρα τω χωρίω Σταρίτσανης ετέρας γεφύρας κατά την θέσιν Σελό συνέδραμον (1858) οι εξής: Δημήτριος Αδάμ Καφέ γρ. 1362. Σπυρίδων Ν. Ξεινός γρ. 1090. Βασίλειος Ν. Κουτσιούκης γρ. 1365 κ.λ.π Τα παραπάνω γεφύρια καθώς και άλλα στην Καστάνιανη, Πεκλάρι και Τοπόλιτσα (Μπούση) σώζονται ακόμα και περιμένουν τη φροντίδα των τοπικών αρχών και της Εφορείας νεωτέρων μνημείων για τη συντήρησή τους. Από τη θέση αυτή κάνουμε κι εμείς έκκληση σε κάθε κατεύθυνση για την προστασία και τη διατήρησή τους.

Σημείωση

Παρακαλούμε τους συνδρομητές, φίλους και αναγνώστες του περιοδικού μας που έχουν παλιές φωτογραφίες από τα γεφύρια ή από κτίρια, χωριά, κοινωνικές εκδηλώσεις κ.α.ας μας τις στείλουν για δημοσίευση, με ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ.

Δημοσιεύουμε πιο κάτω την εργασία του φίλου μας Θ. Ζιώγα για το γεφύρι του Κάντσικου, με ιδιαίτερη χαρά. Η παρουσίαση των παλιών γεφυριών της περιοχής κέντρισε το ενδιαφέρον του Θ.Ζ ν' ασχοληθεί με το ίδιο θέμα. Αυτός ήταν άλλωστε και ένας από τους σκοπούς της σύντομης αναφοράς μας στα παλιά γεφύρια.

Άλλος σκοπός ήταν, μαζί με την καταγραφή να παρουσιάσουμε παλιές φωτογραφίες, άγνωστες στους πιο πολλούς.

Ελπίζουμε και ευχόμαστε να μας στείλουν και άλλοι φίλοι - συμπατριώτες ανάλογες εργασίες ή παλιές φωτογραφίες για δημοσίευση στο περιοδικό μας. Σ.Τ.

Η ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ και το γεφύρι της.

Με μεγάλο ενδιαφέρον διάβασα, στο τεύχος 19 του περιοδικού «Κόνιτσα», τα όσα γράφονται εκεί για τα παλιά γεφύρια της επαρχίας μας. Είναι το επαγγελματικό ενδιαφέρον, η πατρική μαστορική ρίζα μου και η αγάπη για τον τόπο, που μου κέντρισαν το νου και ερέθισαν τη φαντασία μου. Έτσι θαύμασα τις εξαιρετικές πράγματι φωτογραφίες των γεφυριών της ΒΩΒΟΥΣΑΣ, ΚΟΝΙΤΣΑΣ και ΜΠΟΥΡΑΖΑΝΙΟΥ και διάβασα με προσοχή τα λιγοστά λόγια που γράφονται από τον κ. Τουφίδη γι' αυτά.

Πρέπει να ομολογήσω ότι περίμενα πολύ περισσότερα στοιχεία για τα γεφύρια που παρουσιάζονται. Μια πληρέστερη παρουσίαση ή τουλάχιστον μια αναφορά σε όλα τα υπάρχοντα αξιόλογα παλιά γεφύρια της επαρχίας, ήταν δυνατή και μέσα στις δυνατότητες και ικανότητες του συντάκτη, ο οποίος μας συνήθισε μέχρι τώρα σε μια κάποια ποιότητα και πληρότητα κειμένων, έτσι ώστε να είμαστε όλοι πιο απαιτητικοί μαζί του.

Ας μη ξεχνούμε ότι το περιοδικό έχει και στόχο την προβολή των ιδιαίτερων γνωρισμάτων και στοιχείων του τόπου μας, ένα από αυτά είναι και τα γεφύρια, και να μη θεωρείται καθόλου δεδομένο ότι οι συμπατριώτες μας τα γράφουν. Η πληροφόρηση, ακόμη και η πανάληψη, δεν βλάπτει. Προσωπικά πρώτη φορά είδα και θαύμασα στη φωτογραφία που δημοσιεύεται το τόσο ονύλαφο τόξο της γέφυρας ΒΩΒΟΥΣΑΣ, που φαίνεται να δρασκελίζει τα δυο όχθες του ποταμού με κάποια ντροπή, λες και φοβάται μήπως αυτό σαν ανθρώπινο κατασκευάσμα προσβάλλει την τελειότητα της φύσης που το περιβάλλει. Νομίζω, ότι αν είχε νόηση, θα καμάρωνε για την ομορφιά και την αι-

σθητική λεπτότητα που το στολίζουν, δημιουργήματα και τα δυο της έμφυτης καλλιτεχνικής ροπής των προγόνων μας μαστόρων.

Μην ξεχνάτε, ότι η συνεχής αναφορά στη γέφυρα της Κόνιτσας και ότι κάποιοι «αρμόδιοι», δεν ενδιαφέρονται για την τύχη της, δημιουργεί σε μας τους άλλους εκτός Κόνιτσας συμπατριώτες αισθήματα παραγκωνισμού, αφού μόνο τα θέματα που άμεσα σχετίζονται με την πόλη προβάλλονται, ενώ παρόμοιο θέμα υπάρχει και για άλλα γεφύρια της επαρχίας. Νομίζω ότι το θέμα της συντήρησης των γεφυριών έπρεπε να τεθεί γενικότερα και να μη εξειδικευθεί.

Ένα από τα σημαντικότερα τοξωτά γεφύρια της επαρχίας μας είναι το γεφύρι της ΔΡΟΣΟΠΗΓΗΣ ή αν το θέλετε το γεφύρι του ΚΑΝΤΣΙΚΟΥ. Ίσως, από έλλειψη στοιχείων δεν το αναφέρατε, αλλά κάποια νύξη για την υπαρκτότητα, έπρεπε να υπήρχε στο δημοσίευμα. Όσο μπορώ θα προσπαθήσω να δώσω εδώ μερικά στοιχεία, τόσο τεχνικά όσο και από τον προφορικό λόγο των γερόντων του Κάντσικου, που πιθανώς να

βοηθήσουν σε μια μελλοντική πληρέστερη παρουσίαση του θέματος.

Σ' όλη την κοιλάδα του Σαραντάπορου, από τις πηγές μέχρι την συμβολή του με τον Αώο, είναι η μοναδική λίθινη γέφυρα που ενώνει τις δυο όχθες του ποταμού. Όλες οι άλλες γέφυρες, ξύλινες ή κρεμαστές, που οι παλιότεροι, πιθανώς θυμούνται, χάθηκαν με το χρόνο. Έμεινε μόνη και ορφανή για πολλά χρόνια, αλλά τιμημένη από όλους για την εξυπηρέτηση που πρόσφερε τους καιρούς εκείνους, που οι μετακινήσεις γίνονταν με μέσα και συνθήκες που ούτε τολμά να σκεφθεί ο νους όσων δεν τις γνώρισαν. Δεν είχε όμως καλή μεταχείριση ούτε και αυτή, όπως και η Κοντσιώτισσα αδελφή της, γιατί κάπου εκεί στο τέλος της δεκαετίας του 1960, ατιμάσθηκε από το παράταιρο ζευγάρι με μια γέφυρα τύπου belley, που της επιβάλανε μερικοί στο όνομα της «προόδου» και της εύκολης εξυπηρέτησης. Προέκυψε ένας αισθητικός βαρβαρισμός που τον νοιώθει καθένας, με μόνο ίσως θετικό την μεγαλοσύνη που προσδίδει αυτή η αντίθεση στο ωραίο, το σωστά ορισμένο από την ευαισθησία του απλού ανθρώπου μέτρο, και την άψογη μορφή.

Δεν έχουμε στοιχεία για το Καντσιώτικο γεφύρι, ούτε και το ίδιο έχει πάνω του κάποια εντοιχισμένη πλάκα ή επιγραφή που να μας διαφωτίζει. Αν και συνηθίζονταν να τοποθετούνται, τουλάχιστον στα χριστιανικά σπίτια τέτοιες πλάκες, στα γεφύρια δεν έχουμε μαρτυρικά εντοιχίσματα, παρόλο που πρόκειται για κατασκευές πελώριες για τότε και μεγάλες ακόμη και με τα σημερινά μέτρα. Κατά η γνώμη μου αυτή η έλλειψη πρέπει να αποδοθεί στο ότι όλες οι γέφυρες που κατασκευάστηκαν τον καιρό της τουρκοκρατίας, άσχετα αν χρηματοδοτούνταν από ιδιωτικές προσφορές των εντοπίων, αφού από τη φύση των εξυπηρετούσαν κοινές ανάγκες,

ήταν κατ' ανάγκη δημόσια έργα και σαν τέτοια σίγουρα θα ελέγχονταν από την Οθωμανική αρχή, η οποία σαν αλλόθρησκη απαγόρευε και την τοποθέτηση χριστιανικών εντοιχισμάτων. Είμαι όμως βέβαιος, ότι στο περιθώριο κάποιου παλιού βιβλίου, είτε Ευαγγέλιο είτε Ψαλτήρι είναι αυτό, θα αναγράφεται κάτι για την κατασκευή και την χρονολογησή του. Στη Δροσοπηγή, στη Ζέρμα και αλλού, ας ψάξουν πιο διεξοδικά στις πρόχειρες γραφές στα εκκλησιαστικά παλιά βιβλία, κάπου πρέπει να υπάρχει κάποια μαρτυρία. Όποιος ξέρει κάτι, ας το γνωστοποιήσει, σ' όλους, έτσι για ιστορική πληρότητα. Μέχρι τότε όμως μόνο αναλογικά συμπεράσματα μπορούμε να βγάλουμε, σε συσχετισμό με τα υπάρχοντα άλλα γεφύρια του τόπου μας.

Φαίνεται πως και τούτο το γεφύρι, όπως και τα άλλα, στήθηκε οπωσδήποτε μετά το μέσο του 18ου αιώνα, τότε που με τις ιστορικές ζυμώσεις και αλλαγές που συνέβαιναν στον κόσμο παρακινήθηκαν ακόμη και οι ράθυμοι Οθωμανοί να φροντίσουν για το κράτος τους. Καθώς οι ίδιοι ήταν άπλειστοι και άτεχνοι, παρακινούσαν τους ντόπιους, άρχοντες και μη, να κατασκευάζουν τέτοια έργα με συνεισφορά, έτσι ώστε και ο τοπικός πληθυσμός να εξυπηρετείται νιώθοντας λιγότερο τη δυστυχία της σκλαβιάς, αλλά και οι ίδιοι, όντας κατακτητές, να ελέγχουν πληρέστερα φορολογικά και γρηγορότερα στρατιωτικά την αυτοκρατορία τους. Είχαν έλθει νέοι καιροί και νέες, ιδέες, που ανάγκασαν και τους ανίκανους για δημιουργία Οθωμανούς κάτι να κάνουν, χωρίς να ζημιώνουν το πουγκί τους, για να εξισορροπίσουν την κοινωνική πίεση και την εθνική ανάνηψη των λαών. Κατά τη γνώμη μου, αυτή η πολιτική των Οθωμανών βοήθησε να ξεπεταχθούν στις επόμενες δεκαετίες μια σειρά από γέφυ-

ρες και σ' αυτές πρέπει να εντάξουμε και τις γέφυρες τις επαρχίας μας, αφού λίγο - πολύ όλες χρονολογούνται σ' αυτά τα χρόνια και έχουν την ίδια περίπου δομική τεχνοτροπία. Πρέπει να θεωρηθεί βέβαιο ότι το γεφύρι κατασκευάστηκε πριν το 1850, γιατί κανείς απ' τους γέροντες δεν θυμάται κάτι για την κατασκευή του. Αναφέρω εδώ ότι στις αρχές της δεκαετίας του 1950 πέθανε στη Δροσοπηγή ο από τη μητέρα μου προπάππος Στέργιος Σπέλλας σε ηλικία 102 ετών. Παρ' όλο που είχε σώα τη νοημοσύνη του δεν θυμότανε τίποτε ο ίδιος για το γεφύρι και για την κατασκευή του.

Ποιός ή ποιοι χρηματοδότησαν την εκτέλεση του έργου; Ούτε και αυτό είναι γνωστό με τόση σαφήνεια, όπως στο γεφύρι της Κόνιτσας όπου αναφέρονται επώνυμα οι συνεισφορές Χριστιανών και Μουσουλμάνων, μικρές και μεγάλες. Εδώ, απ' ότι ξέρω εγώ, δεν γνωστοποιήθηκε κάποια τέτοια γραπτή μαρτυρία. Θα αναφερθώ μόνο σε ένα μύθο που κυκλοφορεί στη στοματική παράδοση της Δροσοπηγής σχετικά με την χρηματοδότηση του γεφυριού.

Τον παλιό καιρό, στο σημερινό ευρύτερο χώρο της κοινότητας Δροσοπηγής, υπήρχαν αυτοτελείς οικισμοί που συνενώθηκαν για κάποιο λόγο και απετέλεσαν το Κάντσικο. Αυτοί ήσαν, από δύση προς ανατολή χωροθετούμενοι: 1. το ΠΑΛΙΟΧΩΡΙ, σήμερα υπάρχει μόνο σαν τοπωνύμιο με το εξωκκλήσι του Αγίου Νικολάου. 2. Το ΚΑΝΤΣΙΚΟ, εκεί όπου σήμερα υπάρχει το σημερινό χωριό με την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής και τα κοντινά εξωκκλήσια της Κοίμησης της Θεοτόκου, των Εισοδίων της Θεοτόκου και του Αγίου Αθανασίου, καθώς και με άφθονο πηγαίο νερό από της «χώρας το πηγάδι». 3. η ΛΙΑΣΚΑ, στην ομώνυμη σημερινή τοποθεσία, όπου υπάρχουν αρκετά διακρινόμενα θεμέλια σπιτιών και το εξωκ-

κλήσι του Αγίου Παντελεήμονα, καθώς και πηγή σημαντικής παροχής πόσιμου νερού. 4. Το ΚΑΝΤΣΙΚΟΥΛΙ, στην ομώνυμη σημερινή τοποθεσία πολύ κοντά στη Λιάσκα, όπου επίσης φαίνονται ερείπια θεμελίων σπιτιών και δεν έχει εκκλησία, ούτε πηγή. 5. το ΚΟΣΑΡΤΣΚΟ ή ΚΟΡΣΑΤΣΚΟ, οικισμός στην ομώνυμη σημερινή θέση, χωρίς εκκλησία, που διασώθηκε μέχρι την απογραφή του 1913, στην οποία αναφέρεται με 66 κατοίκους.

Το Παλιοχώρι και το Κάντσικο, που κατοικούνταν από χριστιανούς, όπως φαίνεται από την ύπαρξη των εκ-

κλησιών και πιθανώς να διοικούνταν από τους δημογέροντες, σύμφωνα με το θεσμό της αυτοδιοίκησης των χριστιανικών κοινοτήτων που είναι γνωστός από την ιστορία, ενώθηκαν και αποτέλεσαν το Κάντσικο. Οι άλλοι τρεις οικισμοί, με πιο μεγάλο τη Λιάσκα, ανήκαν σε Τούρκο μπέη τσιφλικά, ο οποίος είχε έδρα τη Λιάσκα και διαφέντευε όλη την πέρα από τον σημερινό Τρανο Λάκκο έκταση, δηλ. ήταν στην ουσία οικισμοί των κολλίγων. Μάλλον στο Καντσκουλί κατοικούσαν οι γεωργοί κολλίγοι, στο Κοσάρτσικο οι κτηνοτρόφοι και στη Λιάσκα ο Μπέης και αρκετοί χριστιανοί που ήσαν στη δούλεψη του τσιφλικά.

Λέγεται ότι ο μπέης τσιφλικάς πέθανε νέος και άφησε πίσω του την τουρκάλα μπίσσα με ένα φιλάσθενο γιό, που ήταν και μοναδικός κληρονόμος. Όπως κάθε μητέρα, η μπίσσα έκανε το παν για να γειάνει τον μονάκριβο γιο της και στην απελπισία της κατέφυγε ακόμη και στη συνδρομή των χριστιανών Αγίων. Έτσι, με τις συμβουλές των προυχόντων Καντσιωτών, ζήτησε αρωγή και θεραπευτική ευλογία από το Μοναστήρι της Κοίμησης της θεοτόκου της έναντι Ζέρμας, που τότε βρίσκονταν σε μεγάλη ακμή. Δεν πήγε στο κον-

τινό μοναστήρι της Αγίας Κλαδόρμης Φούρκας, ίσως γιατί επιζητούσε το καλύτερο για το γιό της και επομένως ήταν σαφώς καλύτερα να ζητήσει την βοήθεια από την ίδια τη μητέρα του θεού των χριστιανών, παρά από κάποια απλή Αγία. Πιθανολογώ ότι και οι Καντσιώτες προεστοί εκμεταλλεύτηκαν την ανάγκη της μπέισσας, ίσως και σε συνενόηση με τον ηγούμενο της Μονής, για να επωφεληθούν και να καλύψουν κάποιες ανάγκες του τόπου τους, που θα εξυπηρετούσαν και τη Μονή και το Κάντσικο. Λέγεται λοιπόν ότι το μπεόπουλο διαβάστηκε από τον ηγούμενο και ότι ζητήθηκε από την μάνα μπέισσα να τάξει στην Παναγιά ότι, όσο ο γιός της θα πηγαίνει καλά στην υγεία του, αυτή με δικά της χρήματα να κατασκευάσει το γεφύρι και επί πλέον να επιτρέψει στους χριστιανούς κατοίκους της Λιάσκας να κτίσουν εκκλησία στο όνομα του Αγίου Παντελεήμονα, όπου να προσεύχονται για τη σωτηρία του γιού της. Μάλλον για κάμποσα χρόνια το μπεόπουλο πήγαινε καλύτερα στην υγεία του και η μπέισσα ξεπληρώνοντας το τάμα χρηματοδότησε την εκτέλεση του γεφυριού και άφησε να κτισθεί από φτωχούς Λιασκιώτες ο Άγιος Παντελεήμοντας, εξ ίσου φτωχός και λιτός σαν τους ίδιους. Αυτή είναι η ιστορία της χρηματοδότησης της γέφυρας, όπως σώζεται και λέγεται σήμερα.

Ο μύθος έχει και συνέχεια. Φαίνεται ότι σε μερικά χρόνια, αφού περατώθηκε το γεφύρι και ο ναός, η ασθένεια του γιού υποτροπίασε και αυτός πέθανε. Τότε η μπέισσα, μοναχή και θλιμένη, αποφάσισε να πουλήσει όλο το τσιφλίκι της, να ελευθερώσει τους κολλίγους της και να γυρίσει στους δικούς της. Οι Καντσιώτες αγόρασαν όλο το τσιφλίκι, εκτός από το Κοσάρτσικο, όπου μόνο τμήματά του αγόρασαν, λόγω της μεγά-

λης απόστασης, ενώ το υπόλοιπο το κράτησαν διάφοροι ντόπιοι, κυρίως Ζερμωτινοί ή νομάδες κτηνοτρόφοι, που μαζί με τους αυτόχθονες κολλίγους σχημάτισαν την Κοινότητα ΚΟΡΣΑΤΣΚΟ, της οποίας η ύπαρξη αναφέρεται μέχρι το 1913. Μετά την διάλυση του Κορσάτσικο το μέρος του περιήλθε στην ιδιοκτησία των Ζερμωτινών, που κυρίως ασχολούνται με την κτηνοτροφία, είτε με αγορές είτε με καταλήψεις.

Είναι βέβαιο ότι όσα παραπάνω αναφέρονται για την αγορά του τσιφλικιού είναι αληθινά, γιατί όταν ήλθε το 1913 το «Ελληνικό» και έκανε απογραφή επεδείχθηκαν από τους χωριανούς τα χαρτιά της αγοράς και έτσι όλη εκείνη η έκταση χαρακτηρίστηκε σαν ιδιωτική και σαν τέτοια απογράφηκε, ενώ η έκταση, που διακατείχαν από αιώνες οι Καντσιώτες χωρίς χαρτιά, απογράφηκε σαν δημόσια, πράγματα που ακόμα ισχύουν κι εφαρμόζονται. Σίγουρα ένα μεγάλο μέρος του μύθου είναι αληθινό και ίσως και όλος, αλλά δεν υπάρχουν έγγραφες μαρτυρίες, που να τον επικυρώνουν πλήρως, γι' αυτό τον παραθέτω χωρίς σχολιασμό, σαν ερέθισμα για εκείνους που έχουν μέσα τους τη λαχτάρα της έρευνας. (συνεχίζεται)

Αναβίωση του Μοναστηριώτικου πανηγυριού

Μετά από διακοπή 10 χρόνων αναβίωσε στις 6 Αυγούστου την ημέρα του Σωτήρος στο χωριό Μοναστήρι της επαρχίας μας το ετήσιο παραδοσιακό πανηγύρι. Το πανηγύρι διοργανώθηκε από την Αδελφότητα με την συμπράξη της κοινότητας του χωριού. Παράβρεθηκαν όλοι οι χωριανοί που ζούν στην Ελλάδα καθώς και πολλοί από τους απόδημους του εξωτερικού. Αξίζει να σημειωθεί ότι με την ευκαιρία εγκαινιάστηκε και το Στέκι του χωριού που δημιουργήθηκε στο παλιό Αμιλικό με δαπάνη της Αδελφότητας.

Ο Σύλλογος Εξοχιτών και Τραπεζιτών ΚΟΝΙΤΣΑΣ προέβη σε αρχαιρεσίες για την ανάδειξη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου, που έγινε στο Ξενοδοχείο STANLEY.

Κατά την διαδικασία εξελέγησαν οι εξής:

Μηνάς Καρράς Πρόεδρος
Ιωάννα Στρατσιάνη Γραμματέας
Βασίλειος Βλάχος Ταμίας
Σπύρος Σταύρου Αναπληρωματικός Πρόεδρος
Βασίλειος Καραμπέτσης Μέλος
Ευγενία Καρρά Μέλος
Ελένη Τσιούντσιρα Μέλος

Ήδη με απόφαση του Δ.Σ. πραγματοποιήθηκε εκδρομή με συμμετοχή των νεότερων μελών του Συλλόγου στην όμορφη Αράχωβα για προσπάθεια ανανέωσης των δεσμών της δεύτερης γενιάς των εν Αθήναις Εξοχιτών.

Η εκδήλωση εστέφθη με επιτυχία, καθώς στην εκδρομή συμμετείχαν και φίλοι του Συλλόγου.

Ο Σύλλογος προγραμματίσει επίσης καλοκαιρινή εκδρομή στη Βάλσα Κιάτου στις 5 Ιουνίου, όπου θα συνδυάζεται το θαλασσινό μπάνιο με την επίσκεψη σε πυκνοφυτεμένη πλαγιά.

Ιωάννα Στρατσιάνη

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Η «ΠΡΟΟΔΟΣ»

Στις 6 Μαρτίου η Ασημοχωρίτισσα γιατρός καρδιολόγος κ. Ειρήνη Οικονόμου - Σταματάκη, στα πλαίσια ημερωτικών εκδηλώσεων του Συλλόγου μας, έδωσε στο ξενοδοχείο STANLEY διάλεξη με θέμα «καρδιακές παθήσεις και η πρόληψή τους».

Η δεύτερη κατά σειρά διάλεξη της αγαπητής μας γιατρού στον ίδιο χώρο, αφιερωμένη στη μνήμη του πατέρα της Ελευθερίου Οικονόμου, δόθηκε σε ένα πυκνό ακροατήριο από Ασημοχωρίτες και φίλους του Συλλόγου ήταν πολύ ενδιαφέρουσα. Η Ασημοχωρίτισσα Επιστήμων, με τη χαρισματική ομορφιά και απλότητα του λόγου της διαθέτει, έντυσε περίτεχνα τις πολυμες γνώσεις της και προβάλλοντας παράλληλα και ΣΛΑΙΤΣ, μας έκανε προσεγγίσουμε το μεγάλο φάσμα των καρδιοπαθειών, να συνειδητοποιήσουμε τους κινδύνους, αλλά και να συμφιλιθούμε με την πρόληψη και την ελπίδα.

Πέρα από τις συγκεκριμένες καρδιοπάθειες αναφέρθηκε επίσης και στις διάφορες αιτιολογίες τους, όπως είναι το κάπνισμα, η παχυσαρκία το αλκοόλος καθώς και στα νοσήματα εκείνα, όπως η υπέρταση, η χοληστερίνη, η τριγλυκερίδια κ.λ.π.

Στο τέλος η καλή γιατρός μας προσέφερε να μην έφθανε η πνευματική προσφορά της μας χάρισε και μια αλλιώτικη γεύση. Μια θαυμάσια γεύση ασημοχωρίτικης πίτας. Πίτες πολλές φτιαγμένες από τα δικά της χέρια, αλλά και άλλες Ασημοχωρίτισσες μοιράστηκαν στους καλεσμένους και η εκδήλωση έκλεισε με πολλή ωφέλεια και πολλή νοστιμιά.

Θα πρέπει εδώ να πούμε ότι η Ειρήνη Οικονόμου - Σταματάκη είναι μια εξαιρετική επιστήμων κι ένας υπέρ

Τα νέα μας από την Κοινότητα Μελισσόπετρας

Για τρεις ολόκληρες βραδιές έγινε κι εφέτος το πανηγύρι προς τιμή της Αγ. Παρασκευής στη Μελισσόπετρα με οργανωτές την Αδελφότητα «Μελισσοπετρινών - Καλοβρυσινών», που πλησίασε πραγματικά το τέλειο.

Οι νέοι του χωριού με απaráμιλλο ζήλο, δούλεψαν για τη διαμόρφωση του χώρου, την ηλεκτρική εγκατάσταση, το χώρο για τη στάθμευση των αυτοκινήτων, την εξεύρεση καθισμάτων, τραπεζιών και γενικά ένα χώρο που εξασφάλιζε στον επισκέπτη το τερπνό μετά του ωφελίμου.

Στο πανηγύρι ο επισκέπτης εκτός από την άνεση του χώρου, έβρισκε ψητό, κοτόπουλο, σουβλάκι, μύρες, ρετσίνα και παντός είδους αναψυκτικά και πάνω απ' όλα απόλαυσε, χάρηκε, άκουσε την ανεπανάληπτη και σε όλη την Ελλάδα γνωστή «Ηπειρωτική κομπανία» με πρώτον και καλύτερον τον άριστο καλλιτέχνη με το κλαρίνο του, Πέτρο - Λούκα και το παιδί του Μπάμπη, το αηδόνη της κομπανίας - τραγουδιστής Αντώνης Κυρίτσης - και τους άλλους της εκλεκτής τους παρέας.

Η λαχειοφόρος αγορά που θα γίνει με την κλήρωση του λαϊκού λαχείου την 1 - 8 - 88, είχε μια έγχρωμη τηλεόρα-

χος άνθρωπος. Έχει σπουδάσει αριστεύουσα στη Δ. Γερμανία και αυτή τη στιγμή κάνει λαμπρή καριέρα στην Αθήνα, δίνοντας όλη της την Επιστήμη, όλη της την καρδιά στις πάσχουσες καρδιές.

Την αγαπητή μας καρδιολόγο, υπερήφανοι πάντα σαν συγχωριανοί της, την ευχαριστούμε για άλλη μια φορά από καρδιάς.

Αλέξανδρος Νικολάου

Ταμίας του Συλλόγου

ση, ένα βίντεο και έναν ηλιακό θερμοσίφωνα προσφορά του χωριανού Βάιου Λέτσιου αξίας 500 χιλ. περίπου για όλα μαζί.

Χαρακτηριστικά του τριήμερου πανηγυριού ήταν η υποδειγματική τάξη, η τάξη και η ιεραρχικότητα στο χορό, η ταχεία εξυπηρέτηση, η ευγένεια και η άριστη συμπεριφορά όλων των κατοίκων προς τους επισκέπτες πανηγυριώτες.

Θα ήταν πράγματι μεγάλη, παράλειψη να μη πούμε εδώ ένα μεγάλο μπράβο σε όλους τους νέους της αδελφότητας των δύο χωριών που εργάστηκαν για μια περίπου εβδομάδα αφιλοκερδώς για να πετύχει αυτό το παραδοσιακό για μας πανηγύρι. Τα ευνοϊκά σχόλια που έγιναν από τους επισκέπτες πανηγυριώτες - και τους οποίους ευχαριστούμε που επισκέφτηκαν το πανηγύρι μας - φτάνουν για να επαληθεύουν την επιτυχία του πανηγυριού μας, για τις τυχόν παραλείψεις, πιστεύουμε πως θα τύχουμε της επιεικείας των.

Τα έσοδα που προήλθαν από την προσπάθεια των εκδηλώσεων αυτών του πανηγυριού θα διατεθούν για κοινωφελή έργα των δύο χωριών Μελισσόπετρας, Καλόβρυσης.

Ευχαριστούμε λοιπόν για μια ακόμα φορά τους νέους της κοινότητας μας που βοήθησαν για την προβολή και την αναβίωση της ανεξάντλητης πηγής που λέγεται παράδοση. Μπράβο τους!

B.N.

ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ

Ανταπόκριση Σ. Φασούλη

Στις 8 - 8 - 1988 συνήλθε στην Κοινότητά μας και στην αίθουσα του Πολιτιστικού Κέντρου ΓΕΝΙΚΗ ΛΑΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ όλων των δημοτών (κατοίκων του χωριού και αποδήμων εσωτερικού και εξωτερικού) παρουσία του Κοινοτικού Συμβουλίου και των Διοικητικών Συμβουλίων των Αδελφοτήτων Αθηνών και Θεσ/νίκης και του Φιλοπρόοδου Συλλόγου του χωριού.

Ο Πρόεδρος της Αδελφότητας Αθηνών κ. Θεοφ. Φασούλης, ως μέλος του Δ.Σ. της Ομοσπονδίας Κόνιτσας εγνώρισε στη Γενική Συνέλευση την ανάγκη της σύνταξης Υπομνήματος ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ και ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ της Κοινότητάς μας και ανέλυσε με λεπτομέρεια τις ενέργειες της Ομοσπονδίας για την ανάγκη αυτή για όλη την Επαρχία Κόνιτσας.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙΟΥ

1. Υπάρχουν σήμερα στο χωριό μας 230 μόνιμοι κάτοικοι από τους οποίους οι 90 - 100 μπορούν να εργαστούν στις εργασίες του χωριού.

Τα εργατικά χέρια μπορεί να αυξηθούν αν το χρονίζου από το έτος 1976 θέμα λυθεί και τούτο είναι η επέκταση του νέου οικισμού που έγινε ύστερα από την θεομηνία της κατωλίσθησης του παλαιού οικισμού και τη στέγαση των αστέγων επαναπατρισθέντων χωριανών μας.

2. Οι κάτοικοι σήμερα κατά το πλείστον ασχολούνται με την κτηνοτροφία και την εκμετάλλευση του δάσους. Το ζωικό κεφάλαιο ανέρχεται σε 4.000 γιδοπρόβατα και 200 βόιδια (γελάδια). Υπάρχει Γεωργοκτηνοτροφικός και Δασικός Συν/σμός καθώς και επίσης Αστ.

Γυναικείος Συν/σμός που αποσχολούνται με την κατασκευή της Κούκλας με τοπικές παραδοσιακές ενδυμασίες απ' όλη την Ελλάδα. Στη έδρα της Κοινότητας λειτουργεί και ΦΙΛΟΠΡΟΟΔΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ με αρκετές δραστηριότητες στον πολιτιστικό και κοινωνικό τομέα.

3. Η παραγωγή του χωριού σήμερα είναι τα κτηνοτροφικά προϊόντα. Το γάλα κατά κύριο λόγο το εκμεταλλεύεται η ΑΓΡ.ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΔΩΔΩΝΗΣ Α.Ε., τα μαλλιά ο Εθνικός Οργ. Χειροτεχνίας και το κρέας διατίθεται στη ντόπια αγορά με πολύ μεγάλη δυσκολία. Τα δασικά προϊόντα καθώς και οι Τουριστικές Κούκλες είναι σχεδόν αζήτητα και προβληματικά.

4. Λειτουργεί Δημοτικό Σχολείο με 35 μαθητές, νηπιαγωγείο με 15 νήπια που στεγάζονται στο νέο Διδακτήριο καθώς και Παιδικός Σταθμός (βρεφοκομικός) και Κοινωνικό Κέντρο του Εθνικού Οργ. Πρόνοιας, που στεγάζονται κι αυτά σε νέο κτίριο, που έχει παραχωρηθεί από την Κοινότητα.

5. Ο δρόμος του χωριού που μας συνδέει από τον Κεντρικό Εθνικό Δρόμο (Κόνιτσας Νεάπολης - Θεσ/νίκης) είναι σιμά του χωριού (400 - 580 μ.) και είναι ασφαλτοστρωμένος, όπως και το εσωτερικό δίκτυο του οικισμού.

6. Η ύδρευση του χωριού είναι κι αυτή νέα, σε καλή σχεδόν κατάσταση, με κάποια βελτίωση που χρειάζεται.

7. Κατά το πρόσφατο παρελθόν έγιναν από το πρόγραμμα PILOTOS της ΕΟΚ διάφορες μελέτες για την αξιοποίηση κυρίως της αιγοπροβατοτροφίας χωρίς τελικά να τεθούν σε εφαρμογή και αξιοποιηθούν.

Για όλα τα ανωτέρω επιβάλλεται:

1. η προεργασία που έγινε από τη Νομαρχία Ιωαννίνων για την επέκταση του οικισμού καθώς και την τροποποίηση του υπάρχοντος πολεοδομικού σχεδίου

προς στέγαση των αστέγων επαναπα-
τρισθέντων χωριανών μας ύστερα από
τη θεομηνία

της κατωλίσθησης του παλαιού οικι-
σμού να αποπερατωθεί το συντομότερο.

2. Από το Πειραματικό Πρ/μα PILO-
TOS της ΕΟΚ να τελειώσουν τα ημιτελή
έργα:

α) Η αποπεράτωση των πεζοδρο-
μίων μέσα στον οικισμό

β) Η συμπλήρωση και αποπερά-
τωση των δρόμων ποσπέλασης των βο-
σκοτόπων

γ) Η κατασκευή 9 - 10 στεγά-
στρων ζώων καθώς οικημάτων ποιμέ-
νων.

δ) Βελτίωση βοσκών

ε) Η αποπεράτωση του υδραγω-
γείου ύδρευσης

στ) Η παράφραξη και διαμόρφω-
ση της Κεντρικής Κοιν. Πλατείας.

3. Η ανάγκη διάνοιξης και συντήρησης
των δασικών δρόμων για να είναι δυνα-
τή η διάθεση των δασικών προϊόντων.

4. Λόγω της θέσης του οικισμού και της
δωρεάν παραχώρησης κτιρίου από την
Κοινότητα η δημιουργία Αγροτικού ή
περιφερειακού Ιατρείου.

5. Το θέμα της ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ και
ΤΩΝ ΣΚΟΥΠΙΔΙΩΝ πρόβλημα που αν-
τιμετωπίζουν όλα τα χωριά, πρέπει να
αντιμετωπιστεί από κοινού.

6. Τα άλλα προβλήματα που αντιμετω-
πίζουν οι Κοινότητες για την επιβίωσή
τους και τη λειτουργία τους είναι η δια-
γραφή όλων των χρεών τους και η ενί-
σχυση τους με ανάλογες πιστώσεις.

α) Η αναγνώριση των ιδιοκτησιών τους
χωρίς προβλήματα για την αξιοποίησή
τους από τους κατόχους.

β) Η βελτίωση της λήψης της Ε.Τ.1. και
η κάλυψη και από την Ε.Τ.2

Ο Φιλοπρόοδος Σύλλογος Κεφα-
λοχωρίου σε συνεργασία που είχε με το
ΜΟΥΣΕΙΟ Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων.
Παρουσίασε στο Πολιτιστικό Κέντρο
της Κοινότητας για πρώτη φορά φωτο-
γραφίες από τα ευρήματα των αρχαίων
τάφων.

Το Μάη 1974 στις εκσκαφές για
τη θεμελίωση του ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ «Α-
γίων Κων/νου και Ελένης» στο νέο οικι-
σμό, ανακαλύφθησαν αρχαίοι κεραμο-
σκεπείς τάφοι, ρωμαϊκών χρόνων (2ος
μ.χ. αιώνας).

Μέσα και δίπλα στους τάφους
βρέθηκαν σιδερένια εργαλεία μαζί με
χάλκινα και γυάλινα αγγεία τα περισσό-
τερα σε κομμάτια.

Επίσης βρέθηκε χάλκινο νόμι-
σμα ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ένδειξη, ότι δηλα-
δή ο χώρος αυτός που ζούμε κατοικήθη-
κε πριν 1800 χρόνια περίπου.

Ενδείξεις για την ύπαρξη κι άλ-
λων αρχαίων στο χώρο μας (κομμάτια
κεραμιδιών, αγγεία, παλιό δίκτυο ύ-
δρευσης απο κεραμίδια) αποκαλύφθη-
καν και στις εκσκαφές για τη θεμελίω-
ση του Δημ. Σχολείου.

Τα ευρήματα αυτά, σε συνεργα-
σία με το Μουσείο Αρχαιοτήτων Ιωαν-
νίνων, ο Φιλοπρόοδος Σύλλογος εκθέ-
τει στο Πολιτιστικό κέντρο της Κοινό-
τητας.

Η δραστηριότητα του Φιλοπρόο-
δου Συλλόγου συνεχίστηκε κατά τους
καλοκαιρινούς μήνες με το κάλεσμα
ΤΟΥ ΠΕΡΙΦ. ΘΕΑΤΡΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
για παράσταση στις 19 Ιουλίου και συ-
νέχεια την επόμενη ημέρα με την διορ-
γάνωση του ΠΑΝΗΓΥΡΙΟΥ τόσο στο
Εξωκκλήσι του Αϊ - Λια σε υψόμ. 1850
μ. όσο και το βράδυ στην Κεντρική
Πλατεία του χωριού.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΘΥΣΙΕΣ

(ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΧΡΟΝΙΚΑ 1943 - 44)

Μετά τη δημοσίευση και αναδημοσίευση του βιβλίου: «ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ», ο Σωτήρης Τουφίδης, με το νέο του βιβλίο: «ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΘΥΣΙΕΣ» (Μαρτυρίες, Χρονικά 1943 - 44), έρχεται να προσθέσει ένα ακόμη κρίκο στη μακριά αλυσίδα που συνθέτουν οι αγώνες και οι θυσίες του Λαού μας στα δύσκολα χρόνια της Ιταλογερμανικής κατοχής. Να προσθέσει έναν ακόμη κρίκο στην ανολοκλήρωτη αλυσίδα του εθνικού μας μαρτύρολογίου.

Στις 60 περίπου σελίδες του βιβλίου, που γράφτηκε σε γλώσσα απλή και άμεση, ζωντανεύουν στιγμές απάραμιλλης παλικαριάς και αυτοθυσίας και έρχονται στο φως γεγονότα, τα οποία με το πέρασμα του χρόνου κινδύνευαν να ξεχαστούν. Πρωταγωνιστές των δύσκολων εκείνων καιρών έρχονται να καταθέσουν την πολύτιμη μαρτυρία τους, που θ' αποτελέσει έτσι άφθαρτο και ζωντανό οδηγό στο δρόμο της τιμής και του καθήκοντος για τις επερχόμενες γενιές.

Φονικές μάχες και ολοκαυτώματα στη Βίγλα, στο Ελεύθερο, στην Αγία Τριάδα και στο Κεφαλόβρυσο, μας παρουσιάζουν ανάγλυφο το σκληρό πρόσωπο της φασιστικής και ναζιστικής θηριωδίας και αναδεικνύουν την επιλογική πρόταση του συγγραφέα: «ΠΟΤΕ ΠΙΑ ΠΟΛΕΜΟΣ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΛΑΟΥΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ» σε σημαία και φλόμπουρο για κάθε τίμιο και ελεύθερο άνθρωπο. Το αίμα των αγωνιστών που οι φωτογραφίες τους κοσμούν τις σελίδες αυτού του βιβλίου, αυτό επιτάσσει και απαιτεί.

Παράλληλα με την καταγραφή συγκεκριμένων γεγονότων στην περιοχή μας, ο συγγραφέας κάνει και μια ευρύτερη αναφορά στη μεγαλειώδη Εθνική Αντίσταση. Γράφει στην εισαγωγή: «...Παντού επικρατούσε ο φόβος, η ανασφάλεια και η απόγνωση:

Σε τέτοιες περιπτώσεις οι λαοί επιζητούν τη λύτρωσή τους, περιμένοντας κάποιο Μεσία. Στη χώρα μας, ως Μεσίας εμφανίστηκε το Ε.Α.Μ. (Εθνικό - Απελευθερωτικό Μέτωπο), που έγινε πόλος έλξης της πλειοψηφίας του λαού.

Βγαλμένα απ' του λαού τα σπλάχνα, αυτά τα τρία γράμματα έμελλε να γίνουν ο ελπιδοφόρος φάρος και το καύχημα της ρωμιοσύνης.

Από την πρώτη στιγμή η οργάνωση του Ε.Α.Μ αγκάλιασε σχεδόν όλο το λαό, θέριεψε κι απλώθηκε παντού μ' όλα τα παρακλάδια του (Ε.Λ.Α.Σ., Ε.Α., Ε.Τ.Α, Ε.Π.Ο.Ν. κ.α)....»

Η συγκέντρωση και η καταγραφή στοιχείων, για γεγονότα που λαμπρύνουν τις σελίδες της ιστορίας μας, καθώς και η ανέγερση μνημείων στους τόπους θυσίας - ήδη, μετά το μνημείο Καλλιθέας, στις 14/8/88 έγιναν τα αποκαλυπτήρια του μνημείου Βίγλας Γεροπλατάνου - αποτελεί καθήκον όλων.

Στο φίλο Σωτήρη ανήκουν ιδιαίτερα θερμά συγχαρητήρια.

Οι πλούσιες και ζωντανές μαρτυρίες, το φωτογραφικό υλικό και ο απλός λόγος, δεν κάνουν το βιβλίο χρήσιμο απλά, αλλά και ευχάριστο.

Το συνιστούμε ανεπιφύλαχτα.

Ι.Τ.

Τα κείμενα και οι σημειώσεις που θα δημοσιεύσωμε προέρχονται από δυο Κώδικες (δευτέρια) του Δημητρίου Ηγουμενίδη, γόνου παλιάς αρχοντικής Κονιτσιώτικης Οικογένειας, ο οποίος διετέλεσε κατά το δεύτερο ήμισυ του περασμένου αιώνα Γραμματέας στα τουρκικά δικαστήρια Άρτας, Αργυρόκαστρου, Κόνιτσας Κ.Λ. καθώς και Γενικός εισπράκτορας και διαχειριστής του Δημόσιου Ταμείου του Καζά (επαρχίας - Υποδιοίκησης) της Κόνιτσας.

Όλα τα ιστορικά κείμενα: έγγραφα, επιγραφές σημειώσεις ενθυμήσεις πραγματείες Κ.Λ. που με κόπους και δαπάνες συλλέξαμε ή συγγράψαμε και δημοσιεύσαμε κατά καιρούς ή δημοσιεύουμε αποτελούν πηγές και ντοκουμέντα για τον μέλλοντα να συγγράψει τη Γενική Ιστορία της Κόνιτσας και Επαρχίας της. Για να γίνει όμως αυτό πρέπει να ερευνηθούν όλα τα υπάρχοντα αρχεία και βιβλιοθήκες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, καθώς και τα πολύτιμα και πλούσια σε υλικό αρχεία της Οθωμανικής αυτοκρατορίας στα οποία υπάρχουν και πάρα - πολλά έγγραφα γραμμένα στην Ελληνική γλώσσα. Τα αρχεία αυτά ευρίσκονται ανεξερεύνητα και αταξινόμητα στην Άγκυρα και περιμένουν του ερευνητές των.

Οι σημειώσεις και τα κείμενα που ακολουθούν, αναφέρονται όπως είπαμε στην Κόνιτσα και τα χωριά της Επαρχίας μας, εκτός από τα χωριά: Λεσκάτσι (Ασημοχώρι), Τούρνοβο (Γοργοπόταμο), Χιονιάδες και Πληκάτι που υπαγόταν τότε στον Καζά της Κολώνιας - Ερσέκας. Αναφέρονται επίσης (οι σημειώσεις) και στα χωριά της περιοχής Λεσκοβικίου που υπαγόταν τότε στην Κόνιτσα και προς χάριν της ιστορίας τες δημοσιεύωμε κι αυτές. Υπάρχουν και ολίγα που αναφέρονται στην Άρτα και Αργυρόκαστρο, αλλά θα δημοσιευθούν αλλού· εδώ δεν μας ενδιαφέρουν. Πριν κλείσωμε το εισαγωγικό αυτό σημείωμα, έχομε να απευθύνωμε και μια

παρακλήση - συμβουλή προς τους ασχολούμενους και τους μέλλοντας να ασχοληθούν με την τοπική ή γενική ιστορία. Να μνημονεύουν πάντοτε - όπως απαιτεί η τάξη η υποχρέωση και το καθήκον τες πηγές από τες οποίες λαβαίνουν τες πληροφορίες των και να μη «Μνημονεύουν με ξένα κόλυβα».

Κατά τα έτη 1870 - 71 - 72 - 73 - 74 Κ.Λ. ο Δημήτριος Ηγουμενίδης εισέπρατε τα δέκατα της Επαρχίας της Κόνιτσας από διάφορους εργολάβους της δεκάτης (δεκατιστάδες) Μουχτάρηδες κ.λ. επλήρωνε και διάφορους υπάλληλους

«Έτος 1870»

Καταγραφή των εξόδων επί του δεκάτου Κονίτζης άτινα εμέτρησε ο Μουστάμπεης (πιθανόν διευθυντής του Ταμείου).

Δια μισθούς μηνών επτά του αμπαζμπη προς 150 τον μήνα Γρόσια 1050 Του τελάλη Ράπου γύφτου γροσ. 92.

(Συνεχίεται)

ΕΙΔΗΣΗ

Στις 28 - 8 - 88 έγινε το καθιερωμένο «μεγαλειώδες», αρχιερατικό μνημόσυνο στο Γράμμο για τους πεσόντες στη μάχη κατά των κομμουνιστών, «συμμοριτών», «λησταρχών» κτλ, κτλ.

Όπως πάντα η εκδήλωση ήταν «απλή, απέριτη, σεμνή» άρχισε με θορυβώδεις αφίξεις λεωφορείων που μετέφεραν κάθε καρδιάς καρύδι: Βασιλόφρονες χουντικούς, χουντοβασιλόφρονες, ΕΠΕΝίτες κτλ, κτλ. και τελείωσε με στομφώδεις πανηγυρικούς γεμάτους κομμουνιστικό ανάθεμα και μερικές κορώνες βορειοηπειρωτικού.

Γέμισαν οι δρόμοι της μικρής μας πόλης φείγ - βολάν με ποικίλο περιεχόμενο και τα ξενοδοχεία δεν είχαν πού να βολέψουν τόσο κόσμο.

Συμπέρασμα: Πρέπει οπωσδήποτε να χτίσωμε ξενοδοχεία. Μιας και η τύχη μιας χάρισε τόσες και τόσες «χρυσές» επετείους είναι απαραίτητο κι εμείς να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις των καιρών.

Κ.Τ.

ΣΧΟΛΙΑ

ΛΕΝΕ, ότι ο δικτάτορας Φράνκο, μερικά χρόνια πριν αναχωρήσει από τούτον το μάταιο κόσμο, ανήγειρε στη Μαδρίτη πελώριο μνημείο, στη μνήμη ΟΛΩΝ των νεκρών του εμφυλίου πολέμου (δεξιών -αριστερών) και στο βάθρο έγραψε:

«ΠΟΛΕΜΗΣΑΝ ΟΛΟΙ ΤΟΥΣ ΓΕΝΝΑΙΑ». Έστω και αργά, ο σκληρός δικτάτορας, έκανε και μια πατριωτική πράξη και είναι προς τιμήν του.

Στη χώρα μας, σαράντα (40!) σχεδόν χρόνια μετά τη λήξη του εμφυλίου, φανατικοί κατά το παρελθόν πολέμαρχοι και των δυο παρατάξεων έδωσαν τα χέρια, αναγνωρίζοντας το μάταιο και ολέθριο αποτέλεσμα του αδελφοσπαγαμού, ενώ ο ίδιος ο καταματωμένος λαός συμφιλιώθηκε στη βάση κι έριξε στη λήθη το οδυνηρό παρελθόν.

Ωστόσο, μερικοί - κόντρα στη λογική του πατριωτισμού και του εθνικού συμφέροντος, ζουν και κινούνται ακόμα σ' άλλες εποχές.

Και είναι θλιβερό - σε μερικές περιπτώσεις - όταν αυτοί είναι ανώτεροι κληρικοί που θα 'πρεπε από τα χείλη τους να βγαίνουν μελίρρυτοι παραινετικοί λόγοι μόνον - αυτοί οι ίδιοι να τελούν μονόπλευρα μνημόσυνα υποδαυλίζοντας συνεχώς τα, λησμονημένα από το λαό, πάθη.

Θλιβερή και η σύναξη μερικών εκατοντάδων ετερόκλητων στοιχείων απ' όλη τη χώρα κάθε τέλος Αυγούστου στις παρυφές του Γράμμου να προσπαθούν ν' αναζωπυρώσουν, με τα κορακίστικα κρωξίματα, το κλίμα μιας καταδικασμένης, απ' όλους τους συνετούς ανθρώπους, φοβερής κι ανεπιθύμητης εποχής.

Σήμερα, που το Έθνος αντιμετωπίζει σοβαρούς κινδύνους επιβίωσης και ίσως τους σοβαρότερους από τότε που υπάρχει (κοινωνικός ευδαιμονι-

σμός, μιμιτισμός ξένων προτύπων, εξωτερική απειλή εθνικής συρρίκνωσης κ.α) σήμερα μερικοί λιβανίζουν τους τυμβωρύχους του βρυκολακισμένου παρελθόντος. Κρίμα!....

• Το Α° αναπτυξιακό συνέδριο και οι αγαθές του προθέσεις αποτελούν παρελθόν, ο δε Ηπειρωτικός χώρος τον οποίο αφορούσε, κινείται και πάλι στους γνώριμους κοινωνικούς - οικονομικούς - πολιτιστικούς του ρυθμούς. Γνωστές είναι οι αντικειμενικές συνθήκες (ορεινό του εδάφους - συγκοινωνιακή απομόνωση από την υπόλοιπη χώρα) αλλά και οι παραλείψεις και επιλογές της κεντρικής πολιτικής εξουσίας, οι οποίες κράτησαν την Ήπειρο σε μια κατάσταση μόνιμης υπανάπτυξης. Έτσι σήμερα η Ήπειρος στον ευρύτερο χώρο της Ε.Ο.Κ. εμφανίζεται ως το κατ' εξοχήν γεωγραφικό διαμέρισμα με το χαμηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα.

Ερευνώντας ειδικότερα τον νομό Ιωαννίνων ο οποίος και μας αφορά διαπιστώνουμε την παντελή έλλειψη βιομηχανικής παραγωγής.

Αλλά και στο χώρο της μεταποίησης παραδοσιακών προϊόντων η κατάσταση δεν είναι περισσότερο ευχάριστη και μελλοντικά ελπιδοφόρα. Η κτηνοτροφία, η δασοπονία καθώς και η γεωργία παρουσιάζουν προβλήματα στον πρωτογενή τομέα παραγωγής.

Αντίθετα το μεταπρατικό στοιχείο σήμερα εμφανίζεται αρκετά ισχυρό και εξελισσόμενο εξ αιτίας του γεγονότος ότι η πόλις των Ιωαννίνων είναι διοικητικό κέντρο, κέντρο παιδείας καθώς και υγείας με το πανεπιστημιακό νοσοκομείο.

Τα υψηλά και ασφαλή κέρδη που πραγματοποιούνται στον τομέα του μεταπρατισμού αποτελούν ανασταλτικό

παράγοντα για το πέρασμα σε άλλα στάδια επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Πέρα από όλα αυτά η παρατηρούμενη αστυφιλία τροφοδοτεί και επιτείνει το φαινόμενο του παρασιτισμού της παραοικονομίας, της αυτοαπασχόλησης με απρόβλεπτες προς το παρόν κοινωνικές συνέπειες και προεκτάσεις. Συμπερασματικά μπορούμε να κρίνουμε πως τα Ιωάννινα σαν αστικό κέντρο όχι μόνον δεν εμφανίζει κάποια δυναμική που θα κινήσει τις διαδικασίες ανάπτυξης του νομού, αλλά με τα ήδη συσσωρευμένα προβλήματα οδηγείται σε μια μορφή Αθηναιοποίησης. Ίσως ποτέ άλλοτε να μην ήταν τόσο εμφανής η αναγκαιότητα ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού της περιφέρειας, όπου παραδοσιακές ασχολίες των κατοίκων της εμφανίζουν μεγάλα περιθώρια εξέλιξης μέσα από σύγχρονες εφαρμογές.

Το δάσος μπορεί να θεωρηθεί ως το τέλειο φυσικό εργαστήριο, το οποίο επιδρά ευεργετικά στο σύνολο του οικοσυστήματος. Στην χώρα μας τα δάση αποκτούν ιδιαίτερο βάρος και σπουδαιότητα εξ αιτίας του γεγονότος ότι καλύπτουν μόλις το 14 - 15% των εδαφών της. Η επαρχία μας καθώς και η γειτονική μας του Ζαγορίου παρουσιάζουν υψηλό ποσοστό δασοκάλυψης, πλήν όμως ο διοικητικός ερασιτεχνισμός ο οποίος συμπλέει με την άγνοια και ανοχή του κοινωνικού σώματος έχει υποβαθμίσει την σπουδαιότητα της τοπικής αυτής πλουτοπαραγωγικής πηγής. Το δάσος δεν ξεφεύγει από την κλασική αντιπαράθεση ανθρώπου - φύσης όπου η δεύτερη αποτελεί αντικείμενο άγριας εκμετάλλευσης. Έτσι την θέση της δασοπονίας καταλαμβάνει η αλόγιστη υλοτομία, η οποία φαινομενικά και μόνον εξυπηρετεί τα οικονομικά συμφέροντα των δασικών συνεταιρισμών. Αντίθετα η δασοπονία με την πολυδιάσταση που την χαρακτηρίζει (δυ-

νατότητα μεγάλης χρονικής διάρκειας απασχόλησης των δασεργατών - ποιότητα ξύλου) ωφελεί τους δασικούς συνεταιρισμούς, φυσιολογικά τονώνει ποικιλοτρόπως την ορεινή επαρχία μας, αλλά και προστατεύει απο αφανισμό τα δάση που κινδυνεύουν να μετατραπούν σε μουσειακό είδος. Φυσικά στον περιορισμένο χώρο ενός σχολίου δεν μπορεί να εξαντλήσει κανείς τις θέσεις του γύρω από το κεφάλαιο δάσος. Θα σταθούμε όμως και πάλι στην σπουδαιότητα του δάσους ως πλουτοπαραγωγικής πηγής του τόπου μας για να επισημάνουμε κυρίως τις αυξημένες υποχρεώσεις της πολιτείας αλλά και της ένωσης δασικών συνεταιρισμών στο να προωθεί και να υπηρετεί κατά τον καλύτερο τρόπο τα συμφέροντα της συμπαθούς τάξης των δασεργατών.

• Ο δρόμος όχι μόνον είχε την δική του ιστορία, αλλά και αρκετή μάλιστα. Ο λόγος γίνεται για τον επαρχιακό δρόμο που οδηγεί στα χωριά της κοιλάδας του Αώου στον οποίο και σε ένα μικρό του τμήμα ρίχτηκε ο πρώτος τάπητας ασφάλτου, για να κλείσει έτσι ένας πρώτος μακροχρόνιος κύκλος από εργασίες και τεχνικές επεμβάσεις. Η έναρξη διάνοιξης του επαρχιακού αυτού δρόμου χρονικά σχεδόν συμπίπτει με το τέλος του εμφυλίου πολέμου, σαν μια ανάγκη να δοθεί μια λύση και ένα τέλος στην απομόνωση της περιοχής η οποία σημειωτέον την εποχή εκείνη ήταν πολυπληθής.

Ύστερα απο δυο δεκαετίες ο δρόμος φτάνει στο Δίστρατο αλλά οι φτωχές χρηματοδοτήσεις και το ορεινό του εδάφους οδηγούν σε ένα δρόμο γεμάτο από κινδύνους και παγίδες. Στην τελευταία δεκαετία βελτιώνεται κατά πολύ το τμήμα του δρόμου μέχρι την Ράχη (Σουσνίτσα) με δυο ολοκληρωμένες προσπάθειες, διαπλάτυνση από την ΜΟΜΑ και κατασκευή των απαραίτητων τεχνικών έργων.

Θα ήταν παράλειψή μας να μην αναφερθούμε στον πρόεδρο της κοινότητας Ελευθέρου Γεώργιο Σπανό, ο οποίος έχοντας και την συμπαράσταση των προέδρων Παλαιοσελίου - Πάδων - Αρμάτων - Διστράτου με παραστάσεις, συνέβαλε στην σωστή αντιμετώπιση των προβλημάτων του δρόμου από μέρους των τεχνικών υπηρεσιών της Νομαρχίας. Με το νέο οικονομικό έτος περιμένουμε περισσότερα χιλιόμετρα ασφάλτου, λαμβάνοντας πάντα υπ' όψιν το γεγονός ότι ο επαρχιακός αυτός δρόμος οδηγεί σε μια περιοχή καθ' όλα αξιόλογη.

ΦΟΒΕΡΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ είχαμε φέτος στα ποτάμια μας και κυρίως στον Αώο, με το ασύδοτο ψάρεμα.

Μικροί - μεγάλοι, μ' όλων των ειδών τα παράνομα μέσα, έβαλαν σαν σκοπό τον εξολοθρεμό των σιωπηλών κατοίκων του ποταμού.

Με εκσκαφές κόβεται η φυσική ροή του ποταμού και αλλάζει προς διαφορετική κατεύθυνση (μανίκια), όπως έχει ξαναγραφτεί στο περιοδικό μας.

Νεαροί ως επι το πλείστον, σκοτώνουν με ψαροντούφεκα ή καμάκια τα ψάρια που κρύβονται στα κοιλάματα των βράχων. Πολλοί τα πιάνουν και με τα χέρια.

Αν προσθέσουμε εδώ και το λιγότεμα του νερού λόγω της εκτροπής των Πηγών προς Χρυσοβίτσα - Άραχθο, των σχετικά λίγων χιονοπτώσεων και της μεγάλης φετινής ξηρασίας τότε, νομίζουμε, ότι ο χαρακτηρισμός **ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ** δεν απέχει καθόλου από την πραγματικότητα.

• Η πυρκαγιά της 22ας Αυγούστου στις υπώρειες της Τύμφης (Γκαμήλα - Δάσος Βρυσοχωρίου) θα μείνει ιστορική για τον λόγο ότι η ανθρώπινη αδιαφορία δολοφόνησε εν ψυχρώ τον πλέον θαυμάσιο ορεινό βιότοπο της χώρας

μας. Δεν χρειάζεται να καταλογίζεις ευθύνες σε εκείνους τους οποίους η πολιτεία όρισε προστάτες των δασών, όταν ο «ζαμανφουτισμός» έχει αναχθεί σε φιλοσοφία και τρόπο ζωής του σύγχρονου Έλληνα. Μια μικρή φωτιά την οποία εδημιούργησε κεραυνός και σιγόκαιγε για αρκετές ημέρες στις 3 του Σεπτεμβρίου έλαβε τεράστιες διαστάσεις για να καταλήξει σε βιβλική καταστροφή. Δεν κάηκε το οποιοδήποτε δάσος. Εδώ η φύση σε μια στιγμή δημιουργικής έκρηξης μας edώρισε την αισθητική τελειότητα των αιωνόβιων πεύκων και ρομπόλων να αιωρούνται μεταξύ ουρανού και γης. Στο δάσος αυτό και μάλιστα κοντά στον Αώο κατέφευγαν πολλοί και σπάνια ζώα όπως ζαρκάδια και αρκούδες πιο ψηλά ζούσανε αγριόγιδα. Είμαστε κατηγορηματικοί πως η ανθρώπινη αδιαφορία μας εστέρησε ένα αγαθό που η φύση θα μας ξαναδωρήσει ύστερα από πολλές δεκάδες χρόνια.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ο Δήμαρχος σε συνεργασία με το Σύλλογο εργαζομένων του Νοσοκομείου - Κέντρου Υγείας Κόνιτσας πραγματοποίησε στο αμφιθέατρο του Δημαρχείου συγκέντρωση μαζικών φορέων, κοινοταρχών και λαού στις 8 - 7. Θέμα: Ενημέρωση στα θέματα υγείας. Έγινε συζήτηση με αρμόδιους και τέθηκαν «επί τάπητος» τα προβλήματα και οι ελλείψεις του Κέντρου υγείας και έγιναν προτάσεις για επίλυσή τους.

• Στις 10.7 με πρωτοβουλία του Συλλόγου Γυναικών Κόνιτσας, το «ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΗΠΕΙΡΟΥ» παρουσίασε στο προαύλιο του Γυμνασίου το σατιρικό έργο «Με συγχωρείτε κ. Πρωθυπουργέ». Το έργο - επίκαιρο για κάθε εποχή και κάθε χώρα - έπαιξαν με άψογο τρόπο οι 9 ηθοποιοί του θιάσου και καταχειροκροτήθηκαν από το κοινό.

- Στις 11.7 παρουσίασε στην Κόνιτσα (χώρο Γυμνασίου) ο σύλλογος «Καλαρρύτες» σε συνεργασία με τη Νομαρχία και το Δήμο Κόνιτσας το Ιρλανδικό χορευτικό συγκρότημα το οποίο χόρεψε χορούς του τόπου του με εξαιρετική τέχνη και σβελτάδα.

- Στις 12.7, ο ίδιος Σύλλογος στον ίδιο χώρο παρουσίασε το πολυπληθές και άρτιο από κάθε άποψη Γιουγκοσλάβικο χορευτ. συγκρότημα.

- Στις 20 (Αϊ - Λιώς) έγινε στον Αϊ-Λιά της Φούρκας η καθιερωμένη ετήσια γιορτή με την παρουσία επισήμων και λαού.

Μετά τη Δοξολογία, λόγους κ.λ. ακολούθησε λαϊκό γλέντι στο χωριό Φούρκα.

- Με επιτυχία έγιναν και τα πανηγύρια την ίδια μέρα στα χωριά Μάζι, Λυκόρραχη κ.α.

- Στην πάνω Αρένα του Γράμμου έγινε φέτος η καθιερωμένη κάθε χρόνο, (20 Ιούλη), Πανελλήνια Ορειβ. συνάντηση.

Σε ύψος 2192 μ. συνάχθηκαν 1.500 ορειβάτες απ' όλη τη χώρα. Ελευσίνα, Αγρίνιο, Καλάβρυτα, Σέρρες, Κιλκίς Ηράκλειο Κρήτης κ.λ.π ν' ασκηθούν, να θαυμάσουν τη ζωοδότρα φύση και να γνωριστούν μεταξύ τους.

Την παραμονή το βράδι, ο Ορειβ. Σύλλογος Κοζάνης παρουσίασε στη βρύση «Τριακοσάρα» ένα πρόγραμμα με παραδοσιακούς λαϊκούς χορούς από το χορευτικό της Κοζάνης, ψητά κ.λ.π.

Τη συνάντηση τίμησαν και ο Νομάρχης Κοζάνης με το Μητροπολίτη.

- Στις 26.7, φοβερός άνεμος στην Κόνιτσα, τσάκισε δέντρα και έκανε αρκετές ζημιές σε κηπευτικά κ.α. Ακολούθησε καταρρτώδης βροχή μικρής διάρκειας. Από κεραυνό άναψε δέντρο κοντά στο Μοναστήρι του Στομίου και σιγά σιγά μεγάλωσε η φωτιά και έκαψε αρκετούς θάμνους και μικρά δέντρα.

Με τη βοήθεια ελικοπτέρων και τη βροχή που - ευτυχώς - έριξε μετά από

λίγες μέρες, σβήστηκε και γλιτώσαμε από μεγαλύτερη καταστροφή στη χαράδρα Αώου. **η φωτιά**

- Μεγάλη κίνηση διερχομένων παρατηρήθηκε στην Κόνιτσα και γενικά σ' όλη την περιοχή κατά τον Ιούλιο.

- Πολλά γκρούπ από ΚΑΠΗ φιλοξενήθηκαν στη Μαθ. Εστία Κόνιτσας.

- Ο ΠΑΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ επέλεξε την Κόνιτσα για άσκηση και διαμονή. Με σμητήριο το ξενοδοχείο «ΑΩΟΣ» ανέβαινε ως την κατασκήνωση κ.α. ασκώντας τα μέλη του.

- Ο ΔΑΣ Διστράτου έλαβε μέρος στην κατάσβεση της πυρκαγιάς στο Γυφτόκαμπο Ζαγορίου με 80 δασεργάτες.

- 60 χιλ. δρχ. διέθεσε ο κ. Χαριλ. Πρωτοσυγγέλου από την Καλλιθέα για το Δημ. Σχολείο Σκαμνελίου. Όπως έχουμε ξαναγράψει, ο κ. Πρωτοσυγγέλου διαθέτει κάθε χρόνο αυτό το ποσό για διάφορα σχολεία και έχει ευεργετήσει αρκετά σχολεία της περιοχής μας.

- Πορτοφόλι - τσάντα με 20 χιλ. και άλλα χρήσιμα είδη (ταυτότητες κ.λ.π) βρέθηκε στη βρύση της Καλλιθέας από την κ. Ελένη Λ. Ντίνου και παραδόθηκε στον κάτοχό του.

- Αρκετός κόσμος κινήθηκε στην επαρχία μας κατά τον Ιούλιο. Κίνηση στους ασφαλτόδρομους, κίνηση στα βουνά μας από όλο και περισσότερους φυσιολάτρες. Κίνηση στα μαγαζιά της Κόνιτσας και των χωριών από ντόπιους παραθεριστές και διερχόμενους ξένους.

- Ο φετινός Ιούλης ήταν ξερός και δυσκόλεψε αρκετά τους καλαμποκοπαραγωγούς που ξεθεώθηκαν στα ποτίσματα.

- Στις 14/8 και ώρα 10.30 έγιναν στη Βίγλα Γεροπλατάνου τ' αποκαλυπτήρια μνημείου για τους 8 πεσόντες σε μάχη με τους Ιταλούς τον Απρίλη του 1943. Οι νεκροί της μάχης κατάγονταν από τις 3 επαρχίες (Κόνιτσας - Πωγωνίου

και Ζαγορίου). Συμμετείχε πλήθος κόσμου στην τελετή και από τις τρεις επαρχίες. Τ' αποκαλυπτήρια έκανε ο βουλευτής κ. Λούλης. Παραβρέθηκε και ο βουλευτής κ. Μωραΐτης καθώς και εκπρόσωπος της Νομαρχίας, της Μεραρχίας, Δήμου Ιωαννιτών, Νομαρχ. Σύμβουλοι, Κοινοτάρχες κ.α. Κύριος ομιλητής ήταν ο Σωτ. Τουφίδης.

- Παραμονή της Παναγίας, ο Μητροπολίτης λειτούργησε στη Μολυβοσκεπαστη όπου έγινε η καθιερωμένη αγρυπνία.

- Στις 15 γιορτάστηκε η ημέρα των Ενόπλων δυνάμεων με δοξολογία στη Μητρόπολη. Χοροστάτησε ο Μητροπολίτης κ. Σεβαστιανός. Παρέστησαν ο Δήμαρχος και δυο μόνο Δημ. σύμβουλοι, οι στρατιωτικές και αστυνομικές αρχές και πολύ λίγος κόσμος. Μετά την επιμνημόσυνη δέηση στο ηρώο, έγινε δεξίωση στη Λέσχη Αξ/κών, όπου προσήλθαν μερικά άτομα. Φαίνεται ότι ο πολύς κόσμος προτιμάει τα πανηγύρια από τις επίσημες τελετές.

- Στην εκκλησία της Παναγίας (κοντά στα Πλατανάκια) προσήλθε πολύς κόσμος και μετά τη λειτουργία έγινε γλέντι με λαϊκά όργανα.

- Και σ' όλα τα χωριά που πανηγυρίζουν αυτή τη μέρα έγιναν τρικούβερτα γλέντια.

- Στις 23 Αυγούστου - παραμονή του Αγ. Κοσμά - στον ομώνυμο Ναό, εψάλη Μέγας Εσπερινός και ακολούθησε λιτάνευση των λειψάνων και της εικόνας του Αγίου, μέχρι την κεντρ. πλατεία.

Εκτός του Μητροπολίτη κ. Σεβαστιανού, παραβρέθηκαν και οι Μητροπολίτες κ.κ. Διονύσιος (Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως), Αλέξανδρος (Ναυπάκτου και Αγ. Βλασίου) και Αγαθόνικος (Κίτρους και Κατερίνης).

Στις 24, ημέρα της γιορτής έγινε πανηγυρική λειτουργία με συμμετοχή αρκετού κόσμου.

- Μεγάλη κίνηση παρατηρήθηκε και τον Αύγουστο στην επαρχία μας, ιδίως τις ημέρες των πανηγυριών (Δεκαπενταύγουστο). Τα χωριά - για λίγο - γνώρισαν μέρες του παλιού «καλού» καιρού. Οι βουνοκορφές και τα ποτάμια μας δέχτηκαν πολλούς επισκέπτες - φυσιολάτρες και τα σουπερμάρκετ, βεντζινάδικα και γενικά όλα τα εμπορικά, φούρνοι κ.λ.π. δούλεψαν καλά.

- Ξηρός ήταν κι ο Αύγουστος (έριξε μόνο μια βροχή), όπως και οι προηγούμενοι δύο μήνες.

- Αρκετούς φιλοξενούμενους δέχτηκε φέτος το καλοκαίρι η Μαθητ. Εστία Κόνιτσας.

Κάθε δεκαήμερο περνούσε και από ένα «γκρούπ». Ο ορειβ. Σύλλογος πρόβαλλε αρκετές φορές έγχρωμες διαφάνειες (σλάιτς) «ξεναγώντας» την «τρίτη ηλικία» στα βουνά και τις Δρακόλιμνες της περιοχής.

Αρραβώνες

Αρραβωνιάστηκε στην Κόνιτσα ο Νίκος Κυρίτσης με τη Ρένα Σιώρου.

- Στις 16.7 αρραβωνιάστηκαν στην Αθήνα, ο Χρήστος Β. Νίκου από την Καλόβρυση και η Αθανασία Κ. Κοτσιαύτη από το Μάζι.

- Στην Κόνιτσα ο Βασίλης Ε. Γρατσούνας και η Ράνια Ε. Πηγαδά στις 19/8.

- Στο Δίστρατο ο Θεοφάνης Σγούρος και η Δέσποινα Σπανού στις 24.8

Γάμοι

- Στις 11.7 παντρεύτηκαν στο Δίστρατο, ο Χρήστος Παγανιάς και η Γιαννούλα Γιάκα. Κουμπάρος, ο Ν. Χατζηφραιμίδης από την Κόνιτσα.

- Στις 15/8 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Θωμάς Φατές και η Αμαλία Γ. Τζιάλλα.

- Στις 23.7 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Ιορδάνης Β. Χατζημελετίου και η Παναγιώτα Μακαρόνα από τη Λαμία.
- Στις 30/7, στα Γιάννινα παντρεύτηκαν, ο Αλέξης Τσόλης και η Σουλτάνα Γιαννάκου.
- Στο Κεράσοβο έγιναν οι γάμοι του Πέτρου Σαμαρά και της Μαρίας Δ. Παναγιώτου, την 31.7.
- Στις 31.7 στην Κόνιτσα παντρεύτηκαν ο Δημήτρης Βλάχος και η Ασπασία Χ. Καραφλιά από την Κλειδωνιά.
- Στο Δίστρατο ο Κώστας Παγανιάς και η Άννα Μαρία Βελήκαρη, στις 20/8.
- Στην Πλαγιά ο Παναγ. Κ. Τσάγκας και η Βασιλική Τέρπου από την Καστοριά στις 21.8
- Στην Λαγκάδα ο Βαγγέλης Μπληθικιώτης και η Πολυξένη Γ. Τζιάλλα στις 21.8
- Στις 27/8 ο Χρήστος Αγγελής και η Ολυμπία Ι. Καραγιάννη από την Κόνιτσα, παντρεύτηκαν στο Βόλο.

Στις 9-7-88 έγιναν οι γάμοι του Σπύρου Ζήνδρου και Πελαγίας Τσαμπεκίδου από την Αθήνα.

Γεννήσεις

- Ο Βασίλης και η Μαρίνα Γκάγκα αποχτησαν κοριτσάκι.

Βαπτίσεις

Στις 15.8 βάπτισαν στην Κόνιτσα την κορούλα τους ο Αλέκος και η Ελένη Τσινασλανίδη. Όνομα: Άννα.

- Ο Νίκος και η Χαρίκλεια Εξάρχου βάπτισαν το αγοράκι τους στις 28/8 στην Κόνιτσα. Όνομα : Θεόδωρος
- Ο Γιώργος και η Στέλλα Κοντογιάννη βάπτισαν στην Κόνιτσα το κοριτσάκι τους στις 21/8 Όνομα Ιφιγένεια

Θάνατοι

- Στις 17.7 πέθανε στην Κόνιτσα η Ουρανία Οικονόμου, σε ηλικία 87 ετών.
- Στις 20.7 κατά το γλέντι, στη Λαγκάδα, πέθανε σε ηλικία 72 ετών ο Νικόλαος Ντίνης.
- Στο Μάζι, ο Χαράλ. Ν. Λάμπας, στις 2.8, ηλικίας 88 ετών.
- Στο Ελεύθερο, ο Αθανάσιος Δάλλας, ηλικίας 79 ετών στις 9.8.
- Στην Κόνιτσα, στις 24/8 η Αγγελική Παπακώστα ετών 95.
- Πέθανε στο χωριό Καλλιθέα στις 29/8 ο Βαγγέλης Λάκκας 88 ετών.
- Την ίδια μέρα πέθανε, μετά από πολυμηνη αρρώστια, ο Νικόλαος Καβαδάς.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ – ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

	Δρχ.
Νούτσης Κώστας Αθήνα	5.000
Φίτζιου Μάνθου Α. Ελβετία	4.500
Τσινάβαλος Γιάννης Αθήνα	3.500
Πάντος Κώστας Γερμανία	3.000
Χούσος Σπύρος Αθήνα	2.000
Τσαρτσάλης Γιώργος Αθήνα	2.000
Γιαννούσης Χρήστος Γιάννενα	2.000
Βόσιος Βασίλειος Καστοριά	2.000
Ζιώγας Θανάσης Αθήνα	2.000
Βλάχου - Ζούκη Βασιλεία Αθήνα	1.500
Δήσιος Χρήστος Αθήνα	1.500
Τσαρτσάλη Χαρίκλεια Αθήνα	1.500
Κοντογιάννης Φώτης Αθήνα	1.500
Ραγγόζης Χρήστος Φάληρο	1.500
Γαζώνα - Κέφη Ερασμία Άρτα	1.500
Καραγιάννης Σπύρος Λιόσια	1.500
Κυρίτσης Γιάννης Κόνιτσα	1.500
Ρούβαλης Σωτήρης Αθήνα	1.500
Ζακόπουλος αλέξανδρος Αθήνα	1.500
Νούτσης Βασίλειος Αθήνα	1.500
Θεολόγου Στέφανος Αθήνα	1.500
Ζέρβας Κων/νος Αθήνα	1.500
Μόκας Ερρίκος Θεσ/κη	1.500
Λούδας Αθανάσιος Αθήνα	1.500

Γκατσόπουλος Οδυσσέας Αθήνα	1.500	Σπανός Γιάννης Αθήνα	1.000
Γέγιος Κων/νος Γιάννενα Αθήνα	1.500	Γκότζος Αλέκος Κόνιτσα	1.000
Τζαμπούρα - Γιάκα Δέσποινα		Τσιλίφης Γιώργος Τράπεζα	700
Λάρισα	1.500	Αθανασίου Παναγιώτης Κόνιτσα	600
Ντισάκας Νικόλαος Αθήνα	1.500	Μήτσικας Νεοπτόλεμος	
Πορφυριάδης Θανάσης Αίγιο	1.500	Νικάνωρας	600
Ρίζος Χρήστος Αίγιο	1.500	Γκατζογιάννης Γρηγόρης Αθήνα	500
Λαζαρίδης Κων/νος Γιάννενα	1.000	Κετικίδης Ηρακλής Αμφιλοχία	500
Σουφλέρης Κων/νος Χαλκίδα	1.000	Ευαγγελίδης Απόστολος Αθήνα	500
Κεφάλας Φώτης Αθήνα	1.000	Ζώης Κώστας Αθήνα	500
Σπανός Δημήτρης Κόνιτσα	1.000	Ζώης Σπύρος Αθήνα	500
Τσιναρίδη Πόπη	1.000	Γκιώκας Νίκος Πάτρα	500
Χούσου Άννα Κόνιτσα	1.000	Σκούπρας Γιάννης Θεσ/κη	500
Ζώη - Κούση Ουρανία Αθήνα	1.000	Σπέλας Δημήτρης Βόλος	500
Τσαρτσάλη - Λαμπρίδη Δανάη		Ζαρζάνης Θανάσης Κόνιτσα	500
Αθήνα	1.000	Τσιλίφης Κώστας Τράπεζα	500
Παπανικολάου Νίκος Αθήνα	1.000	Στάρας Κλέαρχος Πάπιγκο	500
Δαγκουβάνος Γιώργος Αθήνα	1.000	Εξάρχου Βασίλειος Πηγή	500
Σπανός Στέφανος	1.000	Ιερέας Αντωνιάδης Φώτης Οξυά	500
Μάτσικα - Παρασκευοπούλου Νίτσα		Βασιλείου Τάσος Κλεούσι	500
Θεσ/κη	1.000	Κοκοβές Παναγιώτης Αθήνα	500
Λάμπας Θανάσης Λάρισα	1.000	Τζωτζός Διομήδης Μεσολόγγι	500
Νομικός Νίκος Λάρισα	1.000	Καρράς Παναγιώτης Αθήνα	500
Καρπούζης Κώστας Αχαρνές	1.000	Σωτηρίου Χαράλαμπος Αθήνα	500
Τσιάτσης Παναγιώτης Αθήνα	1.000	Λάκκας Γιώργος Καλλιθέα	500
Μαρτσέκης Μιχάλης Αθήνα	1.000	Παπακώστας Αθανάσης Θεσ/κη	500
Παπαχριστοδούλου Χρήστος		Λάππα Γεωργία Κόνιτσα	500
Αθήνα	1.000	Κωστάκης Βασίλειος Πουρνιά	500
Δημόπουλος Γεώργιος		Θεοδώρου Λάμπρος Αθήνα	500
Αλεξανδ/λη	1.000	Νικολαΐδης Χρήστος Αθήνα	500
Εξάρχου Χαράλαμπος Γιάννενα	1.000	Τσούνης Αθανάσιος Γιάννενα	500
Μπάκος Βασίλειος Θεσσα/κη	1.000	Ντίνος Λάμπρος Καλλιθέα	500
Πορφύρης Λάμπρος Εξοχή	1.000	Μουκοβίνας Κώστας Μεσοβούνι	500
Κων/νίδης Λάζαρος		Ζδράβος Σπύρος Κόνιτσα	500
Αγία - Παρασκευή	1.000	Αποστόλου Κώστας Παραμυθιά	500
Νίκου Ευθύμιος Αθήνα	1.000	Λάμπρου Γρηγόρης Καλλιθέα	500
Πουλάκου Ουρανία Αθήνα	1.000	Παπαδημητρίου Κώστας	
Μπούνας Πέτρος Γιάννενα	1.000	Πυρσόγιαννη	500
Παπά - Γαράφα Χαρά Γιάννενα	1.000	Λάκκας Σωτήρης Κόνιτσα	500
Ζαχαρόπουλος Φώτης Κόνιτσα	1.000	Λώλος Θεοφάνης Κόνιτσα	500
Σπανός Θωμάς Αθήνα	1.000	Κυρτσόγλου Νίκος Κόνιτσα	500
Χουλιάρης Παύλος Αθήνα	1.000	Σταυρίδης Δημήτρης Κόνιτσα	500
Κυρίτσης Σωτήρης Αθήνα	1.000	Σπανός Αθανάσιος Πηγή	500
Μάλιακας Βασίλειος Αθήνα	1.000	Σίμος Αλκιβιάδης Γιάννενα	500
Αναστασίου Βλαδίμηρος Αθήνα	1.000	Ράγγας Θανάσης Κόνιτσα	500
Φράγκος Χρήστος Αθήνα	1.000	Σκούρτης Δημήτρης Χιονιάδες	500
Ντίνης Βασίλης Κόνιτσα	1.000	Νούτσος Παύλος Κόνιτσα	500
Τσίπας Νίκος Αθήνα	1.000	Ποντίκας Μάριος Αθήνα	500
Τζουμέρκας Νικόλαος Αθήνα	1.000	Νικολάου Γαβριήλ Αθήνα	500
Κοντογιάννης Παντελής Λάρισα	1.000	Τσιουμάνης Χρήστος Γιάννενα	500
Πίσπας Ηλίας Δίστρατος	1.000	Πάντος Χαρίσης Κόνιτσα	500